

**ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ**

ТРЕТЯ СЕСІЯ

ПОЗАЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ

Стенограма пленарного засідання

3 липня 2020 року

Київ 2020

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

ТРЕТЯ СЕСІЯ

ПОЗАЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ

*Стенограма пленарного засідання
3 липня 2020 року*

Редакційне управління
Головного управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Позачергове засідання
(П'ятниця, 3 липня 2020 року)

- Внесення змін до Закону України «Про вищу освіту»
щодо особливостей вступу до закладів вищої освіти
осіб з тимчасово окупованих територій Автономної
Республіки Крим та міста Севастополя, Донецької
та Луганської областей ...5
- Прийняття Постанови «Про урочисте засідання Верховної Ради
України з нагоди 30-ї річниці прийняття Декларації
про державний суверенітет України» ...12
- Включення до порядку денного зі скороченням наполовину строків
внесення альтернативних законопроектів проекту Закону
«Про внесення зміни до пункту 3 розділу II «Прикінцеві
та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін
до Регламенту Верховної Ради України щодо вдосконалення
електронної форми документообігу
у Верховній Раді України» ...17
- Відхилення проектів постанов:
- «Про скасування рішення Верховної Ради України
від 18 червня 2020 року про прийняття в другому читанні
та в цілому як Закону України проекту Закону «Про внесення
змін до Господарського процесуального кодексу України,
Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу
адміністративного судочинства України щодо перебігу
процесуальних строків під час дії карантину, встановленого
Кабінетом Міністрів України для запобігання поширенню
коронавірусної хвороби (COVID-19)» ...17
- «Про скасування рішення Верховної Ради України
про прийняття в другому читанні та в цілому як закону
проекту Закону України «Про внесення змін до Господарського
процесуального кодексу України, Цивільного процесуального
кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства
України щодо перебігу процесуальних строків під час дії
карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України
для запобігання поширенню коронавірусної хвороби
(COVID-19)» ...17

Внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік»	...19
Прийняття постанов:	
«Про звільнення Смолія Я.В. з посади Голови Національного банку України»	...25
«Про звільнення Терентьєва Ю.О. з посади Голови Антимонопольного комітету України»	...43
Внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань організації освітнього процесу в сфері охорони здоров'я	...48
Прийняття в першому читанні за основу проекту Закону «Про реабілітацію осіб з обмеженнями життєдіяльності»	...49
Внесення змін до:	
Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік»	...50
Закону України «Про державну службу» щодо кандидатського резерву	...54
Прийняття в першому читанні за основу із скороченням наполовину строків підготовки до другого читання проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії»	...54

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ПОЗАЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ

*Зал засідань Верховної Ради України
3 липня 2020 року, 14 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, займіть будь ласка, свої робочі місця, підготуйтеся до реєстрації.

Шановні колеги, відповідно до статті 83 Конституції України, частини восьмої статті 19 Регламенту Верховної Ради України сьогодні на вимогу 160 народних депутатів України ми проводимо позачергове пленарне засідання Верховної Ради України.

Прошу народних депутатів підготуватися до реєстрації. Готові реєструватися? Нагадую: реєстрація відбувається шляхом натискання зеленої кнопки «За». Сергію Володимировичу Власенко, саме так: першої зліва. Першої зліва, Ярославе Івановичу. У вас усе справа, але зліва. Прошу зареєструватися.

У залі Верховної Ради України зареєструвалися 317 народних депутатів України. Позачергове пленарне засідання оголошується відкритим.

Шановні колеги, вам запропоновано порядок денний позачергового пленарного засідання. Я впевнений, що ви з ним ознайомилися. Переходимо до розгляду питань.

На ваш розгляд внесено проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо особливостей вступу до закладів вищої освіти осіб з тимчасово окупованих територій Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, Донецької та Луганської областей» ([№ 3734](#)). Пропонується розглянути законопроект за скороченою процедурою. Давайте без обговорення, шановні колеги (*Шум у залі*). Не заперечуєте? (*Шум у залі*). Дві фракції наполягають на обговоренні?

З процедури – Іван Григорович Кириленко.

КИРИЛЕНКО І.Г., член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Я вважаю, що, включаючи цей законопроект на попередньому пленарному засіданні до порядку денного, ми припустилися помилки. Це той законопроект, за який треба голосувати в першому і другому читаннях одночасно. Друзі, немає що обговорювати. Ми захищаємо дітей з окупованих територій, захищаємо українців, які хочуть навчатися в Україні, у наших вузах (*Оплески*). Друзі, це патріоти України. Ми будемо чекати на друге

читання? Ми будемо зволікати, втрачати час. У першому і другому читаннях голосуємо «за».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, шановні колеги, так не буде. Або з обговоренням, або голосуємо. Або поговорити про дітей, або зробити дітям. Голосуємо? Ставлю на голосування... (*Шум у залі*). Наполягають на обговоренні, треба поговорити про дітей. Ви потім «проти» ще проголосуйте! (*Шум у залі*). Добре, запишіться на виступи.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд законопроекту за скороченою процедурою.

«За» – 291.

Скажіть, будь ласка, а хто ще хоче обговорити законопроект, а не голосувати за нього? Може, тоді краще розглянемо за повною процедурою? (*Шум у залі*). Я не заперечую, наступний розглянемо за повною.

Представник Президента України у Верховній Раді України Руслан Олексійович Стефанчук (*Шум у залі*). Ні, ви попросили. Будь ласка, всі виступлять.

СТЕФАНЧУК Р.О., представник Президента України у Верховній Раді України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, в мене написана доповідь, але, знаєте, я прихильник того, що треба перестати базікати, а приймати щось для дітей (*Оплески*). Тому я дуже прошу від імені Президента України підтримати його законодавчу ініціативу та прийняти законопроект № 3734, і зробити хоч щось для боротьби за дітей з тимчасово окупованих територій, щоб вони могли повноцінно відчувати себе українцями.

Дякую. Слава Україні! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Голова Комітету з питань освіти, науки та інновацій Бабак Сергій Віталійович.

БАБАК С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Боротьба за уми і серця молоді, яка проживає на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, Донецької та Луганської областей, максимальне заохочення їх переїжджати на підконтрольну українській владі територію, вступати до вітчизняних вишів, бути носієм українських цінностей, є не менш важливою ніж боротьба на фронті.

У зв'язку з пандемією коронавірусної хвороби і закритими КПВВ у поєднанні з бажанням окупаційної влади фізично і духовно ізолювати молодь від України, значна частина цьогорічних випускників з тимчасово окупованих територій не зможе взяти участі в зовнішньому незалежному оцінюванні та вступити

до українських університетів. Однак ми повинні дати таку можливість особам цієї категорії.

Законопроект № 3734, внесеним Президентом, запроваджується можливість вступу за вступними іспитами в межах установлених квот для осіб, місцем проживання яких є тимчасово окупована територія та територія населених пунктів на лінії зіткнення, до всіх закладів вищої освіти. На сьогодні вступ за квотою передбачено лише для абітурієнтів, місцем проживання яких є тимчасово окупована територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, і лише до уповноважених закладів вищої освіти.

Молодь з окупованих територій матиме змогу вступати без складання зовнішнього незалежного оцінювання до будь-якого закладу вищої освіти в Україні, а не за окремим обмеженим списком, як це відбувається наразі. В кожному виші діятимуть квоти. Абітурієнти з непідконтрольних територій конкуруватимуть у межах цієї квоти. Таким чином, прийняття законопроекту створить сприятливі умови для вступу на навчання в заклади вищої освіти для осіб, місцем проживання яких є тимчасово окупована територія та територія населених пунктів на лінії зіткнення.

Комітет з питань освіти, науки та інновацій одногolosно підтримав законопроект і рекомендує Верховній Раді прийняти його за основу і в цілому. Прошу всіх підтримати це рішення прийняттям законопроекту за основу та в цілому з урахуванням техніко-юридичних правок.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю... Ще не ставлю. Наполягають на виступі (*Шум у залі*). Запишіться, хто має бажання виступити. Може, одна фракція виступить, а хтось лише поговорити хоче. Записуйтеся, хто хоче виступити, я тільки за (*Шум у залі*). Цабаль не наполягає? Наполягає.

Інна Романівна Совсун.

СОВСУН І.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Фракція «Голос». Колеги, давайте скажемо чесно: ми весь тиждень займалися тим, що розглядали законопроект про гральний бізнес, а зараз чуємо тезу, що треба приймати законопроект без розгляду, бо нам треба дбати про дітей. Треба було протягом тижня приймати такі закони, а не гратися у гру про гральний бізнес (*Оплески*).

Тепер про питання, що обговорюється. Фракція «Голос» буде підтримувати законопроект. Ми вважаємо, що треба створити можливість для дітей з непідконтрольних територій навчатися в українських закладах вищої освіти. Цей законопроект суттєво не змінить правил вступу, що існують на сьогодні. Діти з непідконтрольних територій уже вступають без ЗНО, просто до обмеженого переліку закладів, але їх кількість насправді не є критично малою. Вони можуть

вступати до більш як 100 закладів. Ці зміни не є радикальною зміною політики, але в мене є кілька запитань щодо цього законопроекту.

Перше. Ми приймаємо його тоді, коли вступна кампанія вже по факту розпочалася. Давайте не обманювати себе: ми не привабимо багато абітурієнтів, приймаючи рішення в останній момент.

Друге. Це питання вступу на регульовані професії – медицину і право, де встановлено вищі прохідні бали. Яким чином відбудуватиметься вступ на ці професії?

І останнє, найголовніше. Пан Стефанчук сказав: давайте перестанемо базікати, давайте приймати закони на користь дітей. Я хочу сказати: давайте перестанемо просто приймати закони на користь дітей, а почнемо виділяти на це додаткові гроші, тому що, коли ми... (*Шум у залі*). Відкрийте пояснювальну записку, там написано, що законопроект не потребуватиме додаткових витрат з державного бюджету. Ось у цьому проблема. Якщо ви насправді хочете допомогти дітям, то окремим рядком бюджету має бути допомога – кошти, передбачені для того, щоб діти, справді, могли навчатися, а інші вступники при цьому не відчували, що їхні права пригнічуються.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шахов Сергій Володимирович.

ШАХОВ С.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (одномандатний виборчий округ № 114, Луганська область, самовисуванець). Луганщина, депутатська група «Довіра». Прошу передати слово Ларисі Білозір.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Білозір Лариса Миколаївна.

БІЛОЗІР Л.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, самовисуванець). Колеги, я хочу зауважити: коли ми говоримо про реінтеграцію територій та єдину Україну, ми розуміємо, що повинні дати можливість дітям з окупованих територій, із ліній зіткнення навчатися, тому що ЗНО здати вони фактично не можуть.

Я хочу поговорити про маніпуляції в Інтернет-мережі та ЗМІ. До мене звертаються воїни АТО, які кажуть, що їхні діти не можуть вступати без ЗНО, а нібито дітям з окупованих територій і, можливо, дітям ополченців можна так просто скласти три іспити. Хочу заспокоїти атовців, сказати їм, що з 2015 року діє закон, який забезпечує державну підтримку учасникам бойових дій, вони мають можливість навчатися за рахунок держави, місцевих бюджетів, отримують соціальні стипендії, безоплатно проживають у гуртожитках. Давайте тоді вже

учасникам АТО та їхнім дітям також дозволимо вступати до всіх вишів без ЗНО. Тут є певна дискримінаційна норма.

Хочу заспокоїти: цей законопроект хороший, його прийняття дасть можливість дітям вступати до будь-якого вишу, а не тільки до того 91 вишу, що визначений на сьогодні, з 2020 року ця норма діє. Прошу в будь-якому разі прийняти законопроект, запропонований Президентом. Депутатська група «Довіра» буде його підтримувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бондар.

Несторе Івановичу, я розумію, що... *(Шум у залі)*. Трошки пізніше.

ГЕРАЩЕНКО І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дорогі українці! Влада монобільшості, «слуги» так сформували порядок денний, що цього тижня вони голосували за свій лобістський законопроект про гральний бізнес. Уже збираються поблизу лінії зіткнення, в Маріуполі, відкривати казино, а не дбати про школи. Саме тому лише тепер ми підійшли до важливих законопроектів. Я хочу сказати «владі базікал», що це наша відповідальність – обговорювати законопроекти, а не просто тиснути кнопки. Тому сьогодні ми будемо обговорювати всі законопроекти, що стоять на порядку денному.

Для нашої політичної команди боротьба за уми на окупованих територіях є ключовою. Саме тому ми прийняли закони, які дають право дітям з окупованих територій без ЗНО вступати до певного переліку вузів. Зокрема, це вузи поблизу лінії зіткнення, а також евакуйовані вузи, які нам вдалося вивезти в надзвичайно важких умовах у 2014 році.

Водночас абсолютно справедливі звернення, які ми отримуємо від ветеранських організацій, родин загиблих воїнів, у яких вони кажуть, що діти загиблих воїнів не мають таких пільг, як цим законопроектом пропонується «владою базікал». Друзі, «влада базікал» не несе навіть відповідальності за те, що викликала з окупованих територій на пробне ЗНО дітей, які, ризикуючи життям, перетинали закриті КПВВ, забувши сказати, що скасувала пробне ЗНО, і грошей їм не повернула. Ви, пане, який у президії про «владу базікал» говорить, вибачтеся перед цими дітьми.

Ми наполягаємо, щоб цей законопроект, який внесено на розгляд сесійного залу із запізненням через «владу базікал», через «слуг», які займалися чим завгодно, тільки не дітьми, сьогодні було проголосовано лише в першому читанні, щоб ми внесли норму, якою вноrmували б так само і права дітей загиблих українських воїнів. Ми не дамо нікому під цим приводом знищити ЗНО, як ви намагалися це зробити *(Оплески)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Папієв Михайло Миколайович.
Шуфрич Нестор Іванович.

ШУФРИЧ Н.І., голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую, шановний головуючий. Шановні колеги, я думаю, що діти мають об'єднати цей зал. Слушне було зауваження, чому не проголосували законопроект раніше, а зараз намагаються перетягти на друге читання. Та тому, що ми казино займалися, фішками замість дітей. Я вважаю, що «проголосувати сьогодні за дітей Донбасу» – це наше пряме зобов'язання. Ми маємо проголосувати за дітей нашого Донбасу. Прошу всіх підтримати та проголосувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Усі готові голосувати? Ставлю на голосування. Ще запитання: за основу і в цілому? (*Шум у залі*). Хто – «ні»? Ви розумієте, що діти не отримають можливості... (*Шум у залі*). «Європейська солідарність» проти.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття за основу... (*Шум у залі*). Скажіть колегам, що я тільки за.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо особливостей вступу до закладів вищої освіти осіб з тимчасово окупованих територій Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, Донецької та Луганської областей» (№ 3734) за основу.

Грищук.

ГРИЩУК Р.П., член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (одномандатний виборчий округ № 222, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Наша фракція не виступала, тому з мотивів. Якщо ми приймемо законопроект у першому читанні, то не встигнемо прийняти закон до початку вступної кампанії. Партіє «Європейська солідарність», увесь зал просить вас: дайте можливість дітям з Донецька, Луганська вступати! Близько тисячі дітей записалися на зовнішнє незалежне оцінювання, вони обрали Україну, а не Ростов! (*Шум у залі*). Дайте можливість дітям з Донецька і Луганська обрати Україну! Прийміть законопроект за основу і в цілому!

Дякую (*Шум у залі*).

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Ганьба! Ганьба!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, слова для репліки у фракції не буде, він не згадав жодного прізвища. Коли він згадає прізвище, обов'язково буде... (*Шум у залі*). Ви на мене не кричіть, будь ласка. Колеги, ви теж часто згадуєте фракцію, я навіть не коментуватиму вас. У нас багато хто ображав фракцію (*Шум у залі*).

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття за основу проекту закону... *(Шум у залі)*.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Репліку!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ви виступили, не буде слова для репліки.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо особливостей вступу до закладів вищої освіти осіб з тимчасово окупованих територій Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, Донецької та Луганської областей» (№ 3734) за основу. Прошу підтримати та проголосувати *(Шум у залі)*.

Це не передбачено Регламентом. Якщо він згадає прізвище когось із народних депутатів, я обов'язково надам слово для репліки *(Шум у залі)*. Напишіть, будь ласка, в регламентний комітет *(Шум у залі)*.

«За» – 266.

Рішення прийнято *(Оплески)*.

Ви дасте голоси за основу і в цілому? *(Шум у залі)*. Не кричіть на мене, будь ласка. Не підвишайте на мене голос и пальцем в мене тоже тыкать не надо *(Шум у залі)*. Я вам ще раз можу повторити російською і англійською. Не треба на мене тикати. Я навіть прізвища вашого не згадаю. Ні, це не передбачено Регламентом. Покажіть мені норму Регламенту, я згоден *(Шум у залі)*. Це ваше право, ви можете блокувати. Ви можете блокувати, це ваше право *(Шум у залі)*. У цілому? Ні? *(Шум у залі)*. Тихо, будь ласка. Почекайте *(Шум у залі)*.

Шановні колеги! Шановні колеги, почекайте, будь ласка. Почекайте! *(Шум у залі)*. Є дві пропозиції. Почекайте, послухайте мене. Почекайте! Ви не стукайте, бо поламаєте, будете потім платити. У спортзал, якщо треба. Шановні колеги! Андрію Андрійовичу! Клочко!

Шановні колеги, є два варіанти. Перший – «Європейська солідарність» не дає можливості проголосувати в цілому, другий – 1 хвилина виступу, і голосуємо в цілому *(Шум у залі)*. Готові? Я дам їм можливість виступити *(Шум у залі)*. Ні, почекайте, така домовленість. Ви підтверджуєте домовленість? Так, 1 хвилина – «Європейська солідарність», і голосуємо в цілому. Я думаю, що діти того варті *(Оплески)*.

Геращенко Ірина Володимирівна.

Забродський Михайло Віталійович. Увімкніть мікрофон, будь ласка, 1 хвилина.

ЗАБРОДСЬКИЙ М.В., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, в залі виражують емоції, але зрозумійте правильно нашу позицію і мотивацію.

Перше. Можна скільки завгодно говорити про долю дітей, про те, що ми спізнюємося тощо, але давайте згадаємо, що протягом майже тижня про дітей у цьому залі не згадували. Ми займалися трохи іншими питаннями, можливо, не менш важливими для багатьох.

Друге. Чому ми наполягаємо саме на прийнятті законопроекту в першому читанні? Крім того, що законопроектом пропонується надавати пряму пільгу, він не досить досконалий. Про нерівність, яку ми вносимо цим законопроектом, ви всі чули не раз, не хочу повторювати. Про потенційну небезпеку, яку несе рішення, що буде запроваджено таким законом, ми теж чули.

Я закликаю всіх прийняти нашу позицію, що законопроект потребує виваженого доопрацювання. Давайте винайдемо інший механізм, якщо календарні терміни, справді, не дозволяють цього зробити. Давайте застосуємо процедуру *ad hoc*, процедуру скороченого розгляду.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Шановні колеги... (*Шум у залі*). Ні! Додати не можна! Михайле Віталійовичу! (*Шум у залі*). Почекайте, не кричіть!

Насамперед дякую за спокійний виступ. Переходимо до голосування... (*Шум у залі*). Хто? Я буду вибачатися? (*Шум у залі*). Ні! З голосу жодна поправка в цьому залі не заходила і не зайде. Поправками з голосу ми натворили багато справ у цій країні. Більше такого не буде, принаймні поки я тут. Попри всю повагу.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо особливостей вступу до закладів вищої освіти осіб з тимчасово окупованих територій Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, Донецької та Луганської областей» ([№ 3734](#)) в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 310 (*Оплески*).

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

«Слуга народу» – 226, «Опозиційна платформа – За життя» – 22, «Європейська солідарність» – 0, «Батьківщина» – 15, «За майбутнє» – 12, «Голос» – 17, «Довіра» – 10, позафракційні – 8.

Дякую.

Наступне питання порядку денного – проект Постанови «Про урочисте засідання Верховної Ради України з нагоди 30-ї річниці прийняття Декларації про державний суверенітет України» ([№ 3721](#)). Обговорення потрібне? Потрібне (*Шум у залі*). Прошу підтримати та проголосувати пропозицію про розгляд за скороченою процедурою.

«За» – 296.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, є пропозиція, щоб записалася лише та фракція, яка хоче виступити. Після цього голосуємо. Нормально? Тоді записується лише та фракція, яка наполягає (*Шум в залі*). Ні, або так, або йдемо за процедурою.

Запишіться, будь ласка, на виступи. Усім по 1 хвилині? Добре (*Шум у залі*). Ні, наполягає «Європейська солідарність» у повному обсязі... Тоді за процедурою.

Народний депутат України Руслан Олексійович Стефанчук.

Так, за скорочену процедуру проголосували.

СТЕФАНЧУК Р.О. Вельмишановні колеги! На ваш розгляд внесено проект Постанови «Про урочисте засідання Верховної Ради України з нагоди 30-ї річниці прийняття Декларації про державний суверенітет України».

Верховна Рада Української РСР прийняла 16 липня 1990 року політичний і правовий акт проголошення державного суверенітету, який став першим конституційним актом утвердження реального суверенітету України. Це, звичайно, тільки невеличкий етап тисячолітньої історії державотворення України. Я дуже прошу, враховуючи важливість цієї дати, підтримати даний проект постанови, яким передбачається провести урочисте засідання 16 липня 2020 року о 16 годині в залі засідань Верховної Ради України та заснувати відзнаку Верховної Ради України «30 років Декларації про державний суверенітет України». Прошу підтримати та проголосувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Заступник голови Комітету з питань правової політики Совгиря Ольга Володимирівна.

СОВГИРЯ О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, поряд із Актом проголошення незалежності України та Конституцією України Декларація про державний суверенітет України є одним із базових установчих документів, завдяки яким стало можливим юридичне оформлення української державності. Комітет з питань правової політики розглянув проект Постанови «Про урочисте засідання Верховної Ради України з нагоди 30-ї річниці прийняття Декларації про державний суверенітет України» та рекомендує Верховній Раді прийняти його в цілому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Герасимов Артур Володимирович.
Парубій Андрій Володимирович.

ПАРУБІЙ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Доброго дня! Я добре пам'ятаю день прийняття декларації. Це був історичний день, дуже

правильна ініціатива. Цього дня це був результат не тільки подій 90-х років, це результат столітньої боротьби українців за свою незалежність. І Української Народної Республіки, і Західноукраїнської Народної Республіки, і вояків УПА, і членів Організації українських націоналістів. Ми змогли вийти на цей день, і дуже важливо, що декларацію було проголосовано в цьому залі – у залі Верховної Ради України. Так само, як потім тут було проголосовано Акт проголошення незалежності України. На нас у залі Верховної Ради України лежить особлива відповідальність.

Я хочу наголосити на одному важливому аспекті. Проголошуючи незалежність Української держави захищено розвиток української мови. Зазначено, що українська мова має використовуватися у всіх сферах суспільного життя. І вдумайтеся, який цинізм! Наступного пленарного тижня, коли має відбутися урочисте засідання, а може в той самий пленарний день, за ініціативи одного з депутатів від «Слуги народу» запропоновано розглянути законопроект іншого члена цієї фракції, яким вони мають на меті знівелювати закон про мову і закон про освіту. Ми цього не маємо допустити, це, справді, божевілля в головах.

Я закликаю Голову Верховної Ради України, фракцію «Слуга народу» не вносити на розгляд наступного тижня і взагалі не вносити на розгляд законопроект, який має на меті знівелювати закон про мову. Я вірю, що цього не відбудеться, і ми переможемо.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев Сергій Владиславович, безпосередній учасник тих подій.

СОБОЛЄВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні друзі, без сумніву, фракція «Батьківщина» підтримає цю ініціативу. Я, справді, мав честь голосувати за Декларацію про державний суверенітет України і за Конституцію України (*Оплески*). Якби ми мали можливість під час урочистого засідання побачити, як вирували вулиці міст України! І не лише України, а й багатьох республік, які входили до складу Радянського Союзу, які виборювали свою незалежність. Це приклад того, як люди з абсолютно різними поглядами змогли об'єднатися, і не раз об'єднувалися в цьому сесійному залі.

Це був унікальний момент єднання ще й тому, що разом голосували ті, які працювали в КДБ, і ті, які страждали від КДБ та сиділи в його катівнях. Тоді вони об'єдналися в єдиному пориві, зробили все можливе, щоб наша держава стала незалежною. Я думаю, таких прикладів в історії України не так багато, але вони об'єднують країну, об'єднують націю і дозволяють рухатися вперед. Без сумніву, наша фракція підтримає цю ідею.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Рудик Сергій Ярославович.

РУДИК С.Я., народний депутат України (одномандатний виборчий округ № 198, Черкаська область, самовисуванець). Шановні українці, колеги! У цей день, 16 липня 1990 року, мені було майже 20 років. Це була зовсім інша держава. Багатьох із вас тоді ще не було на світі. Це не докір, це факт. Це була зовсім інша країна, тоді говорити про незалежність було страшно, але вони це зробили. Наші колеги в радянському парламенті зробили величезний крок до того, що сталося у 1991 році.

Нам зараз набагато легше. Ми всі знаємо, що є жовто-блакитний прапор, і це державний символ нашої країни. Ми поважаємо (сподіваюся, всі в цьому залі) територіальну цілісність нашої країни, любимо український народ. Давайте в цей день забудемо про всі наші непорозуміння і зберемося в цьому залі, щоб згадати українських героїв, які тисячоліттями проливали кров, аби ця держава була. Давайте не будемо ділитися за різними ознаками, а прийдемо в цей день і скажемо: дякуємо українському народу, що терпить нас такими, якими ми є. Прийдемо в цей день до цього залу, щоб подивитися чесно один одному в очі і сказати: давайте час, відведений нам Богом і Конституцією на виконання депутатських повноважень, використаємо і зробимо все, що в наших силах, щоб Україна стала такою, якою хотіли її бачити батьки-засновники нашої держави.

Слава Україні! Наша депутатська група просить підтримати цей проект постанови.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Іоффе Юлій Якович, також член парламенту і безпосередній учасник тих подій.

ІОФФЕ Ю.Я., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні колеги, я абсолютно згоден зі своїм колегою Сергієм Соболевим, що тоді ми всі об'єдналися. Ми були різні – були «червоні директори» (такі, як я), була партноменклатура, були дисиденти. Але ми тоді проголосували за незалежну, демократичну, позаблокову, неядерну державу (*Оплески*). Ми дуже пишалися тим, що Україна була практично єдиною радянською республікою, яка здобула незалежність без кровопролиття. Але зараз ми цим пишатися не можемо. Ми не можемо пишатися й тим, що паплюжили Декларацію і виписали в Конституції, що хочемо бути в якомусь блоці. Чи буде він, чи ні, а ми хочемо. Ми в Конституцію це заклали, цього не було в Декларації.

Відкриваючи сесію, я як найстарший депутат побажав усьому парламенту увійти в історію як парламент, який добився миру. Ми нічого не робимо для цього. Нічого (*Оплески*). Ми виконуємо, особливо ваша монобільшість, гасло Троцького «Ні миру, ні війни». Ви його виконуєте, при тому, що нас меншість, і ми цьому свідки.

Ми не думаємо про стан економіки, енергетики, яка вмирає, яку паплюжать олігархи. На жаль, це так. Я бажаю нам схаменутися, повернутися до витоків, до Декларації про державний суверенітет України. Ще я бажаю всім, щоб ми увійшли в історію як парламент, який досяг миру.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ярослав Іванович Руцишин.

РУЦИШИН Я.І., секретар Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 117, Львівська область, політична партія «Голос»). Так сталося, що я один з небагатьох із нашої фракції, хто тоді брав безпосередню участь у цих подіях (*Оплески*). Як казав Хемінгуей, не дай Боже жити під час революцій. Я творив три, і я з того дуже гордий, але хочу застерегти багатьох, хто народився після розпаду Радянського Союзу: на жаль, Радянський Союз з нашого парламенту не вийшов.

Я хочу підтвердити, що цей документ, який прийнято 30 років тому, Декларація про державний суверенітет України, саме мав на меті, щоб ми позбулися радянського спадку і почали творити свою державу. На жаль, цього не відбулося. Після цього ми з колегами, які також є в цьому парламенті, були «на граніті», щоб повністю повернути рух України зі Сходу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Шахов Сергій Володимирович.

ШАХОВ С.В. Луганщина, депутатська група «Довіра». Шановні колеги, давайте подивимося правді в очі. До речі, це чудова ініціатива. Ми будемо голосувати і підтримувати проект постанови парламенту нашої країни – демократичної, суверенної, незалежної держави. Але чи є вона такою? Хто за 28 років її зруйнував? «Червоні директори», чи хтось іще? Хто проводив приватизацію, і досі не здійснив аудиту зруйнованих підприємств? Чому наші громадяни працюють як раби в інших державах? Треба повернути всіх українців.

Миру можна досягти лише таким шляхом: нагодувати людей, дати їм нормальні робочі місця, не порівнювати території та дітей, їхніх батьків, які воювали, захищали нашу державу, дітей, які хочуть навчатися в навчальних закладах в мирній Україні. Ми підтримаємо цей проект постанови. І хочу сказати: не зіштовхуйте людей лобами через мову, віру, армію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Усі бажаючі виступили? Переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про урочисте засідання Верховної Ради України з нагоди 30-ї річниці прийняття Декларації про державний суверенітет України» ([№ 3721](#)) у цілому. Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 349.

Рішення прийнято.

Дякую.

Наступне питання – проект Закону «Про внесення зміни до пункту 3 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України щодо вдосконалення електронної форми документообігу у Верховній Раді України» ([№ 3720](#)). Пропоную включити це питання до порядку денного. Готові голосувати?

Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 293.

Рішення прийнято.

Пропонується визнати законопроект невідкладним та скоротити наполовину строки внесення альтернативних законопроектів. Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 275.

Рішення прийнято.

Дякую.

Наступне питання порядку денного – проект Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України від 18 червня 2020 року про прийняття в другому читанні та в цілому як Закону України проекту Закону «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо перебігу процесуальних строків під час дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України для запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» ([№ 3383-П](#)) та проект постанови [№ 3383-П1](#). Автори – Власенко Сергій Володимирович і Бондар Михайло Леонтійович. Без обговорення? З обговоренням. До слова запрошується народний депутат... (*Шум у залі*). Без обговорення? Я у автора запитую. Без обговорення? (*Шум у залі*). Власенко, без обговорення? Ви наполягаєте на обговоренні? Михайле Леонтійовичу, так, ні? Так. Добре. Ви просто визначтеся. З обговоренням?

До слова запрошується народний депутат України Бондар Михайло Леонтійович. Увімкніть мікрофон з місця, будь ласка.

БОНДАР М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Виборчий округ № 119, «Європейська солідарність». Прошу підтримати проект постанови № 3383-П1.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Голова Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України Кальченко Сергій Віталійович.

КАЛЬЧЕНКО С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановна президіє! Шановні народні депутати! Регламентний комітет 1 липня на своєму засіданні розглянув проекти постанов № 3383-П та № 3383-П1, якими пропонується скасувати рішення Верховної Ради від 18 червня про прийняття в другому читанні та в цілому законопроекту № 3383. Проекти постанов внесли народні депутати Власенко та Бондар.

Зокрема, в пояснювальній записці до проекту постанови № 3383-П зазначено, що положення законопроекту порушують низку статей Конституції, розгляд відбувався з порушенням встановленої Регламентом процедури розгляду у другому читанні. Комітет зазначив, що на порушення вимог статті 48 Регламенту Верховної Ради народні депутати Власенко та Бондар не зверталися до головуючого на пленарному засіданні із заявою про порушення встановленої Регламентом процедури під час розгляду та голосування законопроекту, але внесли на розгляд Верховної Ради проекти постанов.

Керуючись положеннями статті 48 Регламенту Верховної Ради України, комітет прийняв рішення запропонувати парламенту визначитися шляхом голосування щодо прийняття або відхилення цих проектів постанов.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться на виступи від депутатських фракцій і груп.
Зінкевич Яна Вадимівна.

ЗІНКЕВИЧ Я.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Ірині Геращенко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Геращенко Ірина Володимирівна.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Дякую. Шановний пане Голово! Фракція «Європейська солідарність» хоче звернутися особисто до вас. У Регламенті Верховної Ради України дуже чітко виписано вимогу: якщо народний депутат або політична фракція були згадані в негативному контексті, ця фракція має право на слово для репліки – 1 хвилину на слово для репліки. На жаль, сьогодні, через не мудрість президії була спровокована не просто нехороша ситуація, коли ви як головуючий мали б зупинити непристойні викрикування, непристойні жести в залі та надати нам слово для репліки, на яке ми точно заслуговуємо, щоб пояснити нашу позицію щодо надзвичайно важливого законопроекту про освіту, який ми обговорювали. Під час цієї спровокованої ситуації у штовханині, так само спровокованій біля президії, одну з наших колег депутати від монобільшості випадково (я переконана, що випадково) штовхнули, що неприпустимо в стінах парламенту.

Ми звертаємося до вас, шановний пане Голово. Ви – Голова всієї Верховної Ради України. Ваше завдання – мудро вести засідання, щоб не було фракцій, до яких більше вашої уваги, любові та симпатії, і фракцій, які ви дискримінуєте, дозволяєте колегам у перших рядах ображати. Я думаю, що буде дуже правильно, якщо ми зробимо висновок з того, що сталося під час перших хвилин позачергового засідання, і знизимо градус емоцій. Я думаю, буде правильно, якщо депутат, який знає, кого з колег він штовхнув, підійде і вибачиться. Дуже дякую. А проект постанови ми просимо підтримати.

Дякуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірино Володимирівно, я з вашого дозволу прокоментую. Насамперед щодо образливих слів, якщо бути зовсім коректним, за Регламентом, але суть не в тому. Якщо хтось із чоловіків випадково або навмисно вдарив чи зачепив пані Іонову, я особисто прошу вибачення. Я впевнений, що депутатський корпус зробить так само. Тому, хто зачепив (упевнений, ненавмисно), думаю, варто підійти і вибачитися. Маріє Миколаївно, сподіваюся, що це не вплине на нашу спільну роботу. Дякую.

Переходимо до голосування. Будете наполягати? Можемо голосувати.

Шановні колеги... Сергію Володимировичу, будете наполягати на голосуванні? Не будете. Михайле Леонтійовичу, будете наполягати? Ми все одно повинні проголосувати.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту постанови [№ 3383-П](#) у цілому. Автор – Власенко. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 79.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту постанови [№ 3383-П1](#) за основу. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 63.

Рішення не прийнято. Проект постанови відхилено.

Шановні колеги, я сказав: за основу. Насправді: за основу та в цілому. Переголосувати треба? Все правильно, тому що за основу. Якщо за основу відхилено, то і в цілому відхилено. Логічно.

Наступне питання порядку денного – проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» ([№ 3776](#)). Нам треба включити це питання до порядку денного сесії. Готові голосувати? Потрібно 226 голосів підтримки. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 311.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, я нагадую: це питання розглядається за процедурою, яку ми використовували під час роботи в режимі боротьби з коронавірусом. Жодна фракція не заперечує проти розгляду цього законопроекту? Ніхто не заперечує. Пропонується розглянути це питання за скороченою процедурою. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 281.

Рішення прийнято.

Слово для доповіді надається першому заступнику міністра фінансів України Улютіну Денису Валерійовичу.

УЛЮТІН Д.В., *заступник міністра фінансів України*. Шановний головуєчий! Шановні народні депутати! З метою формування ресурсу для фінансування невідкладних заходів з подолання наслідків надзвичайних ситуацій Кабінет Міністрів розробив проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (№ 3776). Законопроектом передбачено, зокрема, збільшити на 2 мільярди гривень видатки загального фонду за бюджетною програмою «Резервний фонд» за рахунок доходів загального фонду від податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів. Законопроект збалансований. Прошу підтримати.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Денисе Валерійовичу.

Запрошую до співдоповіді голову підкомітету Комітету з питань бюджету Забуранну Лесю Валентинівну. Будь ласка.

ЗАБУРАННА Л.В., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 216, м. Київ, політична партія «Слуга народу»)*. Дякую. Комітет з питань бюджету на своєму засіданні 3 липня розглянув урядовий законопроект № 3776. Законодавча пропозиція збалансована за показниками доходів та витрат державного бюджету з огляду на законодавчо визначену мету створення резервного фонду бюджету, а саме спрямування коштів на здійснення заходів з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідно до пояснень, наведених у матеріалах до законопроекту. Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради в цілому підтримує внесену урядом законодавчу ініціативу.

За наслідками розгляду комітет прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді прийняти законопроект № 3776 за основу та в цілому як закон з урахуванням потреби уточнення бюджетних показників у тексті законопроекту та додатках до нього в разі прийняття інших законопроектів про внесення змін до Закону «Про Державний бюджет України на 2020 рік» до розгляду зазначеного

законопроекту. Відповідно в разі прийняття даного законопроекту Комітету з питань бюджету разом з ГНЕУ під час оформлення на підпис Голові Верховної Ради України відповідного закону належить внести до нього необхідні техніко-юридичні правки, пов'язані з рішенням, прийнятим комітетом щодо цього законопроекту. Прошу підтримати.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Лесю Валентинівно. Шановні колеги, є потреба обговорювати? Прошу записатися на виступи: два – за, два – проти.

Івченко Вадим Євгенович, фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

Крулько Іван Іванович. Будь ласка.

КРУЛЬКО І.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, ми розглядаємо законопроект, мета якого – надання допомоги постраждалим від повеней регіонам Західної України. Хочу звернути увагу, що на початку цього тижня фракція «Батьківщина» ініціювала саме це питання і зареєструвала законопроект № 3754, який чомусь не включають до порядку денного сесії, хоча ми запропонували, щоб на постраждалі регіони було виділено не 2 мільярди, як запропоновано даним законопроектом, а 20 мільярдів гривень, і показали ресурс, з якого їх треба взяти. Це кошти, які не доплатила НАК «Нафтогаз України» до державного бюджету від справи, виграної у Стокгольмському суді. У НАК «Нафтогаз України» залишається 20 мільярдів. Ми вимагаємо, щоб ці кошти було повернуто в бюджет і направлено на допомогу постраждалим регіонам. Це один момент.

Другий момент. Ми розглядаємо законопроект № 3776, за який, безумовно, треба проголосувати, але подивіться за рахунок чого поповнено доходи державного бюджету, які пропонується направити в резервний фонд. Доходи від податку на додану вартість, надходження якого за підсумками першого півріччя 2020 року мають тенденцію до перевиконання. Це пише в пояснювальній записці Міністерство фінансів.

Ви запитуєте про ефективність роботи тимчасових слідчих комісій. Так от ТСК, створення якої ініційоване в парламенті Юлією Тимошенко і фракцією «Батьківщина» щодо доходів до державного бюджету, працює ефективно. Економіка падає, промисловість скорочується, а ПДВ в державному бюджеті зростає. Чому зростає? Тому що нам вдалося зупинити «скрутки» з ПДВ, схеми. Саме від зупинення цих «скруток» державний бюджет отримує кошти, а постраждалі регіони можуть отримати кошти на подолання наслідків повені. Ось що означає парламентський контроль і робота ТСК. Я бажаю, щоб усі тимчасові слідчі комісії працювали так ефективно. Законопроект треба підтримати.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лаба Михайло Михайлович.

ЛАБА М.М., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 70, Закарпатська область, політична партія «Слуга народу»). Колеги, я також прошу підтримати цей законопроект. Скажу про Закарпатську область. У Міжгірському районі та на Свалявщині є підтоплені території. Звісно, коштів мало. Ми сьогодні ставили це запитання Прем'єр-міністру. На Закарпаття 30 мільйонів, вважаю, недостатньо. Але це перша реакція Кабінету Міністрів на подання області щодо наслідків повені. Наразі готуються дефектні акти. Ми розуміємо, що є процедурні питання. Звісно ж, 2 мільярди врятують ситуацію частково, в подальшому треба буде думати і запобігати таким моментам, коли в резервному фонді бракуватиме коштів.

Прошу підтримати законопроект у цілому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бурміч Анатолій Петрович.
Нестор Іванович Шуфрич.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, шановний головуючий. Шановні колеги, я хочу звернути вашу увагу на те, хто представляв цей законопроект. Попри всю повагу до посади першого заступника міністра фінансів, я вважаю, що це питання заслуговує на те, щоб його представляв міністр фінансів, але й сам Прем'єр-міністр мав би прийти в цей зал, щоб доповісти його. Це ставлення до вас, представників монобільшості, і насамперед до шановної президії.

Я хочу подякувати рятувальникам, медикам, військовим – усім, хто долучився до ліквідації наслідків повені. Безумовно, є об'єктивні, але, на жаль, є й суб'єктивні моменти, що ускладнюють ефективну роботу рятувальників і ліквідацію наслідків повені. Безумовно, ми повинні дати можливість перерахувати ці кошти постраждалим, але я хочу звернути увагу: який сьогодні день – п'ятниця, вечір. Ми зібралися заради цього питання на позачергове засідання, а мали чотири пленарних засідання протягом чотирьох пленарних днів. І що ми зробили? Ми переймалися казино, щоб в окремих готелях могли в рулетку і «одноруких бандитів» пограти. Комуś слава Багсі Сигела не дає спокою.

Сподіваюся, що сьогодні ми проголосуємо цей законопроект. Звертаюся до керівництва Верховної Ради з проханням дати доручення Рахунковій палаті контролювати, перевіряти ефективність і законність використання коштів, що направляються на подолання трагедії. Наступного разу, панове «слуги народу», обирайте пріоритети: що для вас важливіше – доля людей, які переживають трагедію, чи фішки в казино?

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Цабаль Володимир Володимирович.

ЦАБАЛЬ В.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги, в Україні, справді, сталася трагедія. Повінь на Прикарпатті спричинила дуже негативні наслідки. Нам, народним депутатам, і всім залученим до боротьби з наслідками повені треба допомагати уряду, і допомога має бути максимально ефективною.

Щодо законопроекту. Я хочу звернути вашу увагу на те, що уряд вніс законопроект лише вчора. Скільки днів минуло з часу повені? Багато часу минуло, а вони внесли законопроект лише вчора.

Далі. Суму 2 мільярди, зазначену в законопроекті, треба виділити. Це добре – що більше, то краще, бо наслідки, справді, погані, але в мене запитання: де фінансово-економічне обґрунтування? Як ми можемо бути впевнені, що ці гроші будуть направлені саме на ліквідацію наслідків повені, бо гроші ж ідуть в резервний фонд? Я нагадаю, що резервний фонд можуть використовувати як завгодно. Ми тут проголосуємо за те, щоб направити гроші в резервний фонд, думаючи, що вони підуть на ліквідацію наслідків, а через три-чотири тижні уряд почне приймати постанови, якими направлятиме їх на щось інше, оскільки використання коштів з резервного фонду навіть бюджетний комітет не може контролювати. Уряд сам собі що хоче те робить.

Законопроект, справді, треба підтримати, але закликаю, по-перше, пана Шмигалья та уряд не вносити таких законопроектів в останній момент, у п'ятницю, коли вже всі змучені після голосування за «ігорку», а розробляти їх завчасно, щоб усі могли вивчити і зрозуміти, на що підуть гроші. По-друге, я закликаю всіх, особливо депутатів-мажоритарників з тих округів, де була повінь, і куди мають бути направлені гроші: проконтролюйте, будь ласка, щоб ці гроші пішли на ліквідацію наслідків повені, що ці 2 мільярди та інші 4,5 мільярда, які є в резервному фонді, тобто в сумі 6,5 мільярда гривень, були направлені на ліквідацію повені, а не на якісь забаганки уряду і пана Шмигалья, про які ми досі не знаємо.

Дякую за увагу.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради
України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Ми ще домовлялися: 1 хвилина – Ніні Южаніній. Будь ласка, Ніно Петрівно. Після цього я попрошу народних депутатів зібратися в залі, будемо голосувати.

ЮЖАНІНА Н.П., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Шановні українці! Не так давно, 13 квітня, ви прийняли секвестр бюджету, яким зменшили надходження до загального фонду бюджету на 119 мільярдів, у тому числі, податкові надходження – на 145 мільярдів. Ви уявляєте, яку цифру ми маємо на сьогодні за перше півріччя, за січень – червень? Невиконання державного бюджету становить 34 мільярди, сальдо по внутрішньому ПДВ мінус 1,7 мільярда, а в пояснювальній записці написано, що є тенденція на очікуване збільшення надходження ПДВ.

Прийняття цього законопроекту не збалансовано. Не тіште себе ілюзією, в державному бюджеті немає на це коштів, як немає і розрахунку до пояснювальної записки. Цей законопроект, тільки вчора зареєстрований, ще раз підкреслює, що влада не витратила часу на підрахунки і обговорення, на те, щоб, справді, знайти джерела покриття цих видатків. Тому, вибачайте, маємо те, що маємо. У вас невиконання бюджету таке, що...

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Горват?
Люшняк. Увімкніть мікрофон, будь ласка.

ЛЮШНЯК М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 166, Тернопільська область, самовисуванець). Виборчий округ № 166, депутатська група «Довіра». Шановний пане головуєчий! Колеги народні депутати! Беззаперечно, такого закону чекають десятки і тисячі людей, які постраждали внаслідок стихії. Хочу наголосити, що в розпорядженні уряду забули про Тернопільську та Вінницьку області, які також зазнали збитків, де так само багато постраждалих, які навіть не мають питної води. Хочу нагадати Прем'єр-міністру, щоб він негайно зібрав всі підтвердуючі документи і надав можливість отримати відшкодування та компенсації мешканцям Тернопільщини та Вінниччини.

Законопроект, безперечно, треба підтримувати.
Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Миколо Володимировичу. Всі бажаючі виступили? Голосуємо.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (№ 3776) за основу. Правильно, за основу, а потім – у цілому. Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 344.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» ([№ 3776](#)) у цілому з урахуванням пропозицій комітету та необхідними техніко-юридичними правками. Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 350.

Рішення прийнято. Закон прийнято.

Дякую.

Шановні колеги, на ваш розгляд внесено проект Постанови «Про звільнення Смолія Я.В. з посади Голови Національного банку України» ([№ 3772](#)). Відповідно до пункту 18 частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить звільнення з посади Голови Національного банку України за поданням Президента України. Президент України вніс подання про звільнення Смолія Якова Васильовича з посади Голови Національного банку України.

Відповідно до статті 207 Регламенту Верховної Ради України пропонується така процедура розгляду: виступ представника Президента України у Верховній Раді України – до 3 хвилин; виступ представника профільного комітету – до 3 хвилин; обговорення результатів діяльності Голови Національного банку України, виступ Голови Національного банку України – до 5 хвилин; відповіді на запитання від депутатських фракцій і груп – до 21 хвилини; відповіді на запитання народних депутатів – до 6 хвилин; виступи представників депутатських фракцій і груп – до 21 хвилини; виступи народних депутатів – до 6 хвилин. Після цього – прийняття рішення. Немає заперечень? Готові? За таким принципом будемо працювати? Немає заперечень? (*Шум у залі*).

До слова запрошується представник Президента України у Верховній Раді України Руслан Олексійович Стефанчук.

СТЕФАНЧУК Р.О. Шановний пане Голово Верховної Ради! Шановні народні депутати України! Президент України відповідно до пункту 18 частини першої статті 85 Конституції України вніс до Верховної Ради України подання про звільнення Смолія Якова Васильовича у зв'язку з поданою ним заявою про відставку з посади Голови Національного банку України. Прошу підтримати це подання.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова запрошується голова Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики Данило Олександрович Гетманцев.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Учора комітет на своєму засіданні розглянув заяву Якова Васильовича Смолія про відставку і рекомендував Верховній Раді підтримати її, прийнявши проект постанови.

Доповідаючи проєкт постанови, додаю від себе кілька слів. У спілкуванні з Яковом Васильовичем був випадок, коли народні депутати – члени комітету зустрілися з ним у кінці березня, коли коливання курсу були досить жорсткими. Ми вважали, що треба вживати заходів адміністративного реагування на такі коливання курсу, а Нацбанк їх не вживає. Ми обговорили цю проблему. Яків Васильович зайняв дуже принципову позицію і сказав, що Нацбанк владнає це питання ринковими механізмами. Яків Васильович виявився правий, проблему було розв'язано.

Я хочу подякувати Якову Васильовичу не лише за це рішення, а й за ті здобутки, які, вочевидь, були за період його каденції в Національному банку. Це найнижча інфляція (це правда), найнижча облікова ставка Національного банку – 6 відсотків, стабільність банківської системи (протягом 2019 року не було визнано неплатоспроможним жодного банку), валютна лібералізація та значне зростання золотовалютного резерву.

Водночас ми повинні бути об'єктивними і говорити відкрито та відверто про те, що в діяльності Національного банку були певні прорахунки, помилки. До них ми відносимо відсутність дешевого кредиту, пропозиції дешевих грошей і фактично обезкровлення економіки держави, яка потребує дешевого кредитування. Це зміцнення курсу гривні у другій половині 2019 року, від чого постраждав бюджет і експортери. Це дефіцит готівкової валюти у березні вже 2020 року. Ми повинні давати об'єктивну оцінку одне одному і тому, що відбувається в країні. Треба не ділити на біле і чорне, не вішати ярлики, а відповідально приймати рішення і відповідально робити висновки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Даниле Олександровичу.

До слова запрошується Голова Національного банку України Яків Васильович Смолій.

СМОЛІЙ Я.В., Голова Національного банку України. Шановні народні депутати! Я прийняв важке, але необхідне рішення піти у відставку, оскільки протягом тривалого часу на Національний банк України здійснюється систематичний політичний тиск з метою ухвалення рішень, які не є економічно обґрунтованими, фокусуються на короткострокових простих перемогах і можуть дорого коштувати українській економіці та українцям у більш тривалій перспективі.

Як голова Національного банку я понад два роки стою на сторожі інституційної спроможності центробанку. Разом із членами правління ми є щитом, що захищає нашу аполітичну інституцію від впливів політикуму, і цей щит протягом останнього року постійно намагаються зламати. Тиск через суди, проплачені

мітинги на Інститутській та під домівками членів правління, інформаційні атаки, побудовані на маніпуляціях і брехні, необґрунтовані політичні оцінки політики НБУ та безпосередньо моєї діяльності як очільника інституції, використання Ради НБУ для створення корпоративного конфлікту всередині інституції – все це елементи одного ланцюга.

Це ускладнює ефективну роботу центрбанку ще й тому, що Національний банк – не острів, хоча дехто намагається ототожнювати незалежність НБУ з бажанням відмежуватися від інших державних органів. У реальності ми не працюємо в ізоляції, так само як економіка і фінансові ринки. Вони залежать не лише від політики НБУ, вони залежать від спроможності всіх державних інституцій знайти спільну мову, до цього прагнемо і ми у Національному банку. Однак тиск – це антонім ефективного діалогу. Розмова, де один говорить фахово про економіку та фінанси, а інший лише чує свої політичні інтереси, приречена на поразку.

Чи означає моя відставка, що незалежність НБУ вдалося зламати? Ні, це протест, це сигнал, це попередження, це червона лінія. Своєю відставкою я прагну застерегти від подальших спроб підірвати інституційні основи Національного банку України. Наразі команда правління і кілька тисяч висококласних професіоналів залишаються працювати в НБУ, щоб зберегти макроекономічну і фінансову стабільність, інституційну спроможність центрального банку. Однак вкрай важливо, щоб їхній роботі припинили заважати, щоб Президент, уряд та політики нарешті налагодили ефективну взаємодію з центральним банком. Адже Національний банк зробив багато для розвитку економіки, фінансових ринків та добробуту українців, і багато ще може зробити, якщо йому не стануть на заваді.

Зупинюся лише на тому, що зроблено за час моєї каденції на чолі НБУ з березня 2018 року. Ми остаточно приборкали інфляцію, щороку оновлювали рекорди, наближаючи інфляцію до оптимального для економіки рівня, і зараз вона становить нижче 2 відсотків. У нашій спроможності були послідовними досягнення цільової стабільності, незважаючи на політичні цикли. Минулого року міжнародна спільнота відзначила нас нагородою видання *Global Markets*. Облікова ставка вперше за історію незалежності України знижена до 6 відсотків. Два роки тому, коли парламент призначав мене головою, ставка була на рівні 17 відсотків. На сьогодні ми маємо стимулюючу монетарну політику, спрямовану на поживлення економічного зростання.

Ми не зупинилися на цьому і пішли далі. Ми запровадили цілком нові інструменти для підтримки економіки, зокрема, кредити фінансування для банків до п'яти років і процентний своп для банків, валютний своп з міжнародними організаціями. Ми зробили однознакові процентні ставки за кредитами реальною. Так, мине певний час, поки низька інфляція, низька облікова ставка позначатимуться повністю на вартості кредитів. Але це обов'язково станеться.

Ми неухильно дотримувалися ринкового гнучкого курсоутворення і водночас забезпечували стабільність гривні. Нас критикували за укріплення гривні в минулому році, мов надто пасивною була політика НБУ на валютному

ринку. Проте ми викупили з ринку до резерву рекордну суму – 8 мільярдів доларів. Ми маємо на сьогодні обсяг золотовалютних резервів на рівні 25,5 мільярда. За два роки обсяг золотовалютних резервів збільшився з 18 до 28 мільярдів. Водночас наші критики проігнорували той факт, що не в останню чергу завдяки надходженню валюти від нерезидентів наші резерви зростали. Дякуючи цьому, ми досить безболісно і швидко пережили коронавірусну турбулентність на валютному ринку в березні.

У 2019 році ми розпочали масштабну валютну лібералізацію. Це була справжня революція, яку український бізнес і громадяни чекали чверть століття. Ми вже скасували близько 40 валютних обмежень. Банківська система здорова, високоліквідна і прибуткова. Українці голосують за це грошима, коли несуть їх на депозити. З початку 2018 року гривневі вклади населення зросли у півтора разу. Більше того, завдяки невинній багаторічній підготовці банків до потенційних проблем банківська система увійшла в коронакризу міцною як ніколи. Зараз вона – форпост фінансової стабільності і рятувальне коло для економіки.

Я прошу додати 2 хвилини. *Cashless* поступово стає буденним явищем в житті українців. Завдяки численним ініціативам НБУ за моєї каденції частка безготівкових розрахунків серед усіх операцій з використанням платіжних карток збільшилася з 39 до 55 відсотків. Нацбанк став ще більш прозорим і відкритим. Нині наша політика базується на діалозі з бізнесом, банками, небанківськими фінансовими установами. Наші досягнення міжнародна професійна спільнота оцінила нагородою *Central Banking Awards* в категорії «прозорість». Усе це дуже легко перекреслити. Крок назад зробити набагато легше, ніж три кроки вперед, що ми робили роками.

Попереду в Національного банку ще багато роботи. Не забувайте, коронакриза триває. Потрібно підтримувати фінансову стабільність, допомагати Україні відновити економічне зростання. Необхідно завершити розпочате: здійснити валютну лібералізацію, запровадити ринок небанківських фінансових послуг, які перейшли до нас на обслуговування позавчора, забезпечити захист прав споживачів.

Наостанок я хочу подякувати всім у Національному банку, всім нашим партнерам і клієнтам, які йшли з нами дорогою реформ. Це учасники фінансового ринку, бізнес, експертна і наукова спільнота. В наших дискусіях народжувалися правильні рішення, а ваша підтримка надихала. Дякую однодумцям – народним депутатам і колегам з інших державних установ, які одним фронтом просували реформи разом з нами. Дякую фінансовим партнерам і колегам з інших центральних банків. Ви підтримували нас не лише фінансами, ви насамперед давали нам знання і віру в себе. Дякую журналістам, які наполегливо допомагали НБУ ставати прозорішим і зрозумілішим.

Я безмежно вдячний усій команді Національного банку. Ви були моєю опорою. Усе, чого досяг Нацбанк, ми досягли разом. Дякую всім українцям, які довіряють професійності Національного банку. Довіра для центробанкіра – найголовніше визнання, мати її – гордість. Я залишаю Національний банк цілісною

інституцією, з гідною репутацією серед провідних центробанків світу. Я йду з високо піднятою головою, залишаю НБУ на вашу відповідальність.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться, будь ласка, на запитання до доповідача.

Сухов Олександр Сергійович.

Приходько Борис Вікторович.

ПРИХОДЬКО Б.В., член Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 210, Чернігівська область, самовисуванець). Дякую. Депутатська група «Довіра». Шановний Якове Васильовичу, в мене до вас коротке професійне запитання. Ми всі розуміємо, що пропіарена урядом програма «Доступні кредити 5-7-9%», як теперішнім, так і попереднім, провалена. У цьому контексті запитання: які, на вашу думку, причини того, що сталося? Чи поділяли ви з самого початку цю ідею? Як ви гадаєте, чи немає провини НБУ в тому, що виконання даної програми зірвано? Які реальні кроки здійснював Національний банк України в цьому напрямі?

Дякую.

СМОЛІЙ Я.В. Дякую за запитання. Програма «Доступні кредити 5-7-9%» не запрацювала з кількох причин. Ми були учасниками розробки цього продукту спільно з урядом і вносили свої пропозиції, однак не всі з них були враховані. Те, що вимагалось від Національного банку – забезпечити ліквідністю банківську систему, ми зробили, я говорив про це у своїй доповіді. Ми розробили кілька механізмів для підтримки фінансування в короткостроковій, середній і довгостроковій перспективі на п'ять років. Для цього Національний банк усе виконав. А «Доступні кредити 5-7-9%» – це програма уряду.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бондар Віктор Васильович.

БОНДАР В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 191, Хмельницька область, самовисуванець). Шановний Якове Васильовичу, питань кілька.

Перше. Чому Національний банк, ліквідовуючи більше сотні банків в Україні, не виконав рішень Верховного Суду, якими зобов'язувалося вже за вашого керівництва поновити діяльність восьми банків?

Друге. Чому Національний банк не контролював, куди і за якими цінами розпродавалося майно ліквідованих банків? Уся країна бачила, як активи продавалися за 3, 4, 5 відсотків від вартості. По суті, люди втратили кошти через таку занижену вартість активів.

Третє. Чому ви не контролювали, куди йде рефінансування державних і комерційних банків? По суті, через рефінансування ви сприяли їх збагаченню. Заходячи на ринок ОВДП, скуповуючи їх під мінімальну ставку рефінансування

Нацбанку 6-8 відсотків, ОВДП купували по 16-18 відсотків, і, по суті, збагачувалися за рахунок держави. То якою була ваша роль у цих процесах? Чому ви це не відслідковували?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Железняк Ярослав Іванович. Вибачте.

СМОЛІЙ Я.В. Я дам відповідь на ваші запитання. Процедура виведення банків з ринку виписана в законах «Про банки і банківську діяльність» та «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб». Однак в законодавстві існувала прогалина, що не давала можливості виводити банки на ринок після того, як вони перебували у стані ліквідації. Цю прогалину реалізували змінами до Закону «Про банки і банківську діяльність», внесеними вами нещодавно. У майбутньому такі процеси не фігуруватимуть, власники банків зможуть отримати компенсацію, якщо в суді буде доведено, що виведення банків було незаконним.

Щодо державних облігацій. Шановні народні депутати, ви затверджуєте Державний бюджет, ви затверджуєте дефіцит Державного бюджету. Уряд і Міністерство фінансів планує, як буде його покривати. Одне з джерел – запозичення на внутрішньому ринку через механізм ОВДП. Національний банк не бере участі в торгівлі цінними паперами. Ми лише можемо здійснювати рефінансування, як ви сказали, або підтримувати ліквідність комерційних банків. Вартість запозичень і об'єми плануються і погоджуються Міністерством фінансів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Железняк Ярослав Іванович.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* Якове Васильовичу, новина про вашу відставку стала сумною. Чуючи про результати роботи Національного банку, оптимізму не додається, але я хочу повернутися до головної причини вашої відставки – системного політичного тиску. Я хочу вас запитати (упевнений, що за нами слідкує багато засобів масової інформації): хто саме здійснював цей системний політичний тиск? Чи був він пов'язаний з бажанням друкувати гроші? Чи був він пов'язаний з бажанням повернути банк одному з відомих олігархів? Чи був від пов'язаний з тим, що ці політики хочуть займатися популізмом замість нормальної державної фінансової політики?

У мене до вас запитання: чи могли б ви зараз нам, народним депутатам, і народу України сказати, хто є причиною цього системного політичного тиску, і в якій формі він здійснювався? Ще раз дякую вам за роботу.

СМОЛІЙ Я.В. Дякую за запитання. Шановні народні депутати, я у своєму виступі сказав, що протягом останнього року біля Національного банку відбувалися проплачені мітинги, на яких виступали присутні в залі народні депутати.

Місяць блокування мого будинку, будинків моїх заступників, системний ціло-річний тиск. А щодо рішення, яке я прийняв, хочу розповісти, що протягом останнього року на нарадах за участю народних депутатів, представників Кабінету Міністрів, Прем'єр-міністра, Президента неодноразово в бік Національного банку лунали заклики залити економіку грішми, скасувати Базельські принципи регулювання банківською системою, встановити курс, кращий для експортерів: рівень інфляції – 11 відсотків, курс гривні – 30, бо такі параметри закладені в Державний бюджет. Ці підстави та гасла змусили мене прийняти рішення, про яке я сьогодні вас поінформував (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Івченко Вадим Євгенович.

ІВЧЕНКО В.Є., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Якове Васильовичу, ви не дали аргументованої відповіді на запитання колеги. Я скажу вам так: уся країна спостерігає за тим, що відбувається, зокрема, з незалежністю Національного банку. «Батьківщина», як ви знаєте, була в опозиції до тієї монетарної політики, яку проводила пані Гондарева. Ви були в команді саме тієї людини, яка ліквідувала 150 банків в Україні. Багато справ щодо тих ліцензій, які ви забрали, власники вже виграли в судах. Ви були в команді тих, хто фактично з дисконтом продавав майно, закладене в банках. Люди, які його купували, наживалися. Громадяни втратили свої заощадження у 150 банках. Повірте, на ті мітинги більшість людей приходили сказати рішуче «ні» тій монетарній політиці й тим махінаціям з ОВДП, які провадила...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Увімкніть мікрофон Смолія.

СМОЛІЙ Я.В. Дякую. Запитання не було. Я не зрозумів, у вас була доповідь чи запитання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. У нас таке часто буває, Якове Васильовичу (*Шум у залі*).

Герасимов Артур Володимирович.

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Южаніній Ніні Петрівні.

ЮЖАНІНА Н.П. Шановний Якове Васильовичу! Шановні колеги! Я, мабуть, є очевидцем політичної неповаги, якщо не політичного тиску, який здійснювали деякі члени профільного Комітету з питань фінансів, податкової та

митної політики. Мені навіть важко говорити, тому що те, що я чула про роботу Національного банку і особисто про вас, заслуговує на засудження всіма колегами в цьому залі. Так робити не можна.

Моє запитання таке. У рішеннях комітету було написано, що саме політика Національного банку не сприяла розширенню можливостей уряду фінансувати надзвичайні витрати в умовах епідемії коронавірусної хвороби. Скільки грошей вас просили надрукувати, які нічим не забезпечені? Як вам вдалося все-таки відмовити друкувати гроші і порушувати монетарну політику держави?

СМОЛІЙ Я.В. Дякую, Ніно Петрівно. Конкретну цифру назвати важко, тому що, зважаючи на дефіцит бюджету, передбачалося фінансування частково коштами із надходжень від Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Європейської комісії. Частина з них вже було отримано, іншу частину планувалося залучити на внутрішньому ринку. За розрахунками Міністерства фінансів, передбачалося, що цього, звичайно, не вистачатиме. Де шукати кошти апелювали до Національного банку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бурміч Анатолій Петрович.

БУРМІЧ А.П., член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Прошу передати слово Колтуновичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович Олександр Сергійович.

КОЛТУНОВИЧ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую, вельмишановний Дмитре Олександровичу. Я відношуся до тих депутатів, у яких немає запитань до Голови Національного банку. Ми маємо прямий результат його діяльності – вбивалася національна економіка і громадяни України. Вам, пане Голово, нагадати, як люди брали кредити, коли курс долара був 5-8 гривень, а віддають по 27 гривень? Це сьогоднішній офіційний курс Національного банку. Вам нагадати, як люди у 2015 році вимушено закривали кредити по 40 гривень, тому що ваша девальвація національно-грошової одиниці фактично залишила їх без житла, транспорту, інших речей?

Вам нагадати, що із 25 мільярдів золотовалютних резервів у вас тільки монетарного золота трохи більше як 1 мільярд? Це такі у нас резерви? Це так ми формуємо запас міцності на майбутнє? Колега казав: мінус 105 банків. Де частка позичальників і вкладників банків? Питання рефінансування банків і багато чого іншого. Ми сьогодні виносимо вирок вашому керівництву Національним

банком. Ми зацікавлені в тому, щоб звільнили не лише Голову, а й усе вище керівництво Нацбанку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Камельчук Юрій Олександрович.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 124, Львівська область, політична партія «Слуга народу»). Якове Васильовичу, я хочу подякувати вам за 6 відсотків облікової ставки, але одночасно запитати, чому так довго (лише за вашого керівництва протягом двох років) треба було НБУ, щоб зрозуміти: для того, щоб стримати падіння української економіки, треба приймати рішення про зменшення облікової ставки. Вам вітання від тих вкладників, які досі не повернули 3 мільярди гривень. Я думаю, окреме вітання, напевно, трошки інакше, передадуть вам власники банків, які за минулий рік заробили 79 мільярдів гривень. Це ціна того, що українська економіка досі не вилазить з прірви.

Скажіть, будь ласка, ви відчуваєте відповідальність за неповернуті кредити? Ви відчуваєте різницю між обговоренням лібералізації економіки та так званім політичним тиском, про який ви говорите? Дайте відповідь, чи буде повернуто депозити і чому українська економіка...

СМОЛІЙ Я.В. Я хочу сказати, що я самодостатня людина і живу не лише на заробітну плату. Я не потребую віддачі доходної частини банку, на яку ви щойно натякали.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Час, відведений на запитання від депутатських фракцій і груп, вичерпано. Прошу народних депутатів записатися на запитання. Регламент – 6 хвилин.

Качура Олександр Анатолійович.

КАЧУРА О.А., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Фракція «Слуга народу». Шановний пане Голово Національного банку України! Ви сказали, що на вас здійснювався політичний тиск Офісом Президента. Наведіть конкретно хоча б два-три приклади політичного тиску, що на вас здійснювався. Дати, прізвища людей, період, коли це відбувалося. Якщо ні, тоді спростуйте цю інформацію публічно з трибуни Верховної Ради.

СМОЛІЙ Я.В. Ви сказали, що на мене здійснювався тиск з Офісу Президента. Я у своєму виступі такого не говорив. Однак я зазначав, що на більшості нарад за присутності народних депутатів, представників уряду, Прем'єр-міністра, Президента України, їхніх радників до Національного банку, моїх колег

апелювали, що треба залити економіку грішми, відмінити Базельські принципи регулювання банківською системою, встановити той чи інший курс для того чи іншого сектору економіки, інфляцію на рівні 11 відсотків, курс долара – 30 гривень, тому що такі параметри закладено в Державний бюджет.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Кучеренко Олексій Юрійович.

КУЧЕРЕНКО О.Ю., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»)*. Дякую. «Батьківщина». Пане Голово, дайте, будь ласка, відповідь на таке принципове запитання. Вже багато років поспіль ми чуємо від керівництва Нацбанку і від політичної сили, яка дуже опікувалася і призначила вас туди, про якусь чудову доленосну реформу банківського сектору. Давайте будемо дорослими людьми. Знищено безліч банків – 150, люди втратили величезні кошти, але банківська система так і не запрацювала на реальний сектор економіки. Він не кредитується, кредитуються виключно спекулятивні схеми. Як можна називати це успішною банківською реформою, і за допомогою іноземних експертів, проплачених зрозуміло ким, намагатися переконати в цьому суспільство? Скажіть, будь ласка, ви, справді, вірите в успішність своєї реформи?

Дякую.

СМОЛІЙ Я.В. Я не лише вірю, я інформував у своїй доповіді про досягнення моєї команди Національного банку за період мого перебування на своєму посту. Я не повторюватиму, бо час моєї доповіді менший, ніж я розраховував, але про ці досягнення я сказав у своєму виступі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Клименко Юлія Леонідівна.

КЛИМЕНКО Ю.Л., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»)*. Шановний пане Голово, у мене одне, точніше, два запитання. Сьогодні Україна знову стала посміховиськом у всіх міжнародних медіа. Це на фоні того, що Зеленський розповідає про «інвестиційних нянь» і велику кількість інвестицій, які прийдуть в Україну.

Перше запитання. Учора Міністерство фінансів не змогло розмістити єврооблігації, відповідно Україна не отримала 2 мільярди доларів до бюджету.

Друге запитання. Деякі «слуги народу» розповідали про емісію і навіть робили презентації про 200 мільярдів гривень.

Підтвердіть ці дві цифри.

Дякую.

СМОЛІЙ Я.В. Розміщення єврооблігацій і закінчення підписки було на суму 1 мільярд 750 мільйонів доларів США, а не на 2 мільярди доларів, як ви сказали. Про емісію у 200 мільярдів я чую від вас сьогодні вперше.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Час, відведений на запитання народних депутатів, вичерпано. Дякую, Якове Васильовичу.

Прошу записатися на виступи від депутатських фракцій і груп.

Скороход Анна Костянтинівна.

СКОРОХОД А.К., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 93, Київська область, політична партія «Слуга народу»). «Дайте мені контроль за випуском грошей в державі, і мені плювати, хто буде писати її закони» – це слова Маєра Ротшильда. Всі ми давно знаємо, що НБУ хворіє. Хворіє на МВФ та Світовий банк, які ставлять нашу країну на коліна, знищуючи економічну та соціальну сферу, суверенітет нашої держави в цілому. Ми обмінюємо нашу землю і майбутнє наших дітей на мізерні кредити для погашення процентів за попередніми кредитами.

Можна довго й детально говорити про всі злодіяння, що вчинила команда Смолія, Рожкової та Гонtareвої, але остання історія заслуговує на особливу увагу. Публічна заява про відставку Голови Національного банку за кілька годин до початку розміщення євробондів – це один з найбільш руйнівних подарунків для економіки України, які він міг зробити. На жаль, прислужниками прийнято антибанківський закон, завдяки якому пан Смолій та його злочинна група не понесе відповідальності за знищення України.

Вважаю, що вже давно на часі створення ТСК для проведення повного аудиту діяльності НБУ, про яке вчора заявили колеги з фракцій «Батьківщина», «Опозиційна платформа – За життя» та інших політичних сил. Закликаю всіх колег проголосувати за відставку Якова Смолія, але в жодному разі не дати йому можливості купити квиток до подруги в Лондон.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ніколаєнко Андрій Іванович, фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина». Будь ласка.

НІКОЛАЄНКО А.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Я як член профільного комітету в останніх виступах у комітеті системно піддавав критиці діяльність керівництва Національного банку і його правління. Мене, чесно кажучи, як і більшість українців не турбує і не має турбувати прізвище його очільника. Мене

турбує, що насправді робить одна з головних інституцій фінансової стабільності держави. Коли лунають тези про незалежність, це насамперед тези про незалежність від української держави і українського народу як носія цієї суверенності.

Я вважаю, рівень комунікації Національного банку і його правління з парламентом, профільним комітетом і насамперед урядом, не те, що недостатній, а неприпустимо недостатній. Як результат, незважаючи на високі показники фінансової та цінової стабільності, якою так вихваляється з цієї трибуни керівництво Національного банку (банкіри, справді, стали заробляти набагато більше), українцям живеться все важче, а рівень падіння реального сектору економіки прискорюється.

Чому так відбувається? Тому що, як нам нагадували в комітеті буквально вчора, монетарна і кредитно-грошова політика, якою має займатися Національний банк, складається з трьох складових. Тільки Національний банк і його правління, починаючи з Гонтаревої, забули про дві складові й зупинилися лише на цій та фінансовій стабільності.

Якщо ви уважно прочитаєте Закон «Про Національний банк України», то побачите там необхідність економічного зростання. Однією зі складових монетарної політики, зокрема через стимулювання економіки, є боротьба з безробіттям. В Україні зростає безробіття, падає економіка, але все тихо.

В історії України вже були часи, коли економіка летіла в прірву, а все було тихо і стабільно, нам казали, що все добре. Якщо Національний банк буде й надалі діяти незалежно від України, українського народу, українського парламенту і уряду, але дуже залежно від тих, хто виставляє йому якісь нормативи, пропише, які мають бути курси, як треба працювати з облігаціями внутрішньої позики, а особливо з депозитними сертифікатами, то Україна не має майбутнього.

Хочу нагадати всім, хто нас дивиться, що фінанси – це кров економіки і кров кожної держави. Якщо ми не отримаємо не просто нового очільника НБУ, а очільника, який розумітиме справжню суть роботи Національного банку, змін не буде. Треба прощатися не лише з паном Смолієм, а й з усім керівництвом Національного банку, призначати професійне керівництво, яке рятуватиме...

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скорик Микола Леонідович.

СКОРИК М.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановна президіє! Шановні колеги! Шановні громадяни України! Фракція «Опозиційна платформа – За життя» не планує брати участі в цих кадрових голосуваннях. Поясню чому.

Ми вважаємо, що перш ніж давати згоду на відставку пана Смолія, має бути розслідування діяльності Національного банку не лише за часів керування паном Смолієм, а й за часів керування пані Гонтаревою. Я вважаю, що суспільство має отримати відповідь на запитання, як банкрутували українські банки, чи була в цьому політична складова. Лише керівництво Національного банку вирішувало, які банки залишати на ринку, а які мають збанкрутувати. Багато в чому це були не економічні важелі.

Пан Смолій зробив заяву про політичний тиск. Я згоден з колегами, що він має написати відповідну заяву до правоохоронних органів, яких у нас дуже багато, зокрема антикорупційних, бо якщо від нього вимагали необґрунтованої емісії, то це серйозне правопорушення, це злочин проти української держави. А якщо цього не було, високопосадовець не має робити таких заяв. Крім того, ми вважаємо, що перед тим, як давати згоду на відставку пана Смолія, ми маємо розуміти, хто займе його місце. Залишати виконуючою обов'язки пані Рожкову абсолютно неприйнятно для країни, бо вона також з угруповання Гонтарева – Смолій – Рожкова, і добра від цього ні країні, ні банківській системі не буде.

Я згоден з висловлюваннями з цієї трибуни, що Національний банк має бути незалежною організацією. Справді, відповідно до Конституції головний обов'язок Національного банку – підтримання стабільності національної валюти, але та монетарна політика, яку проводило керівництво Національного банку в останній рік, призвела до катастрофічного падіння промислового виробництва в Україні, що вимірюється на сьогодні майже 10 відсотками по відношенню до 2019 року, катастрофічним падінням експорту.

Треба зрозуміти, що йдеться не лише про монетарну політику. Керівництво Національного банку повинно маневрувати таким чином, щоб стимулювати зростання вітчизняної економіки. Те, що відбувалося останніми місяцями і фактично більше року, якщо точніше – останні шість років, неприйнятне для української економіки, українського суспільства і українських громадян. Спершу розслідування діяльності Смолія і його попередників, потім – відставка.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ярослав Іванович Железняк.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Якове Васильовичу, я був у цій залі, коли вас призначали кілька років тому. Я дуже радий, що за цей період ваше ім'я як професійної та порядної людини таким і залишилося. Мені подобається, що більшість громадян не знають прізвища Голови Національного банку України, тому що Голова Національного банку не потрапляв у скандали. Голова Національного банку не був у кримінальних розслідуваннях. Голова Національного банку прийшов, коли гривня була по 26, і йде, коли гривня по 26. Це якість, яку я хочу бачити у ваших наступників, щоб про Голову Національного банку ми згадували лише, коли зменшується облікова ставка.

Мене дуже хвилює питання, яке я сьогодні порушував, про політичний тиск. Політичний тиск – це вирок незалежності центрального банку країни. Політичний тиск – це коли Президент дзвонить очільнику одного з банків і вимагає реструктуризації кредитів. Я впевнений, що ви відмовили б. Політичний тиск – це коли вимагають увімкнути друкарський станок і надрукувати гривню.

У нас, політиків, дуже коротка пам'ять. Зроблю короткий лікнеп. Криза 90-х років – повністю знецінюється національна валюта. Друга криза 1998 року – долар дорожчає удвічі. Третя криза 2008-2009 років – долар знову дорожчає практично удвічі. Криза 2014 року – долар дорожчає уже втричі. І остання, п'ята криза, свідками якої ми є, коронавірус, – національна гривня вистояла і залишилася практично незмінною.

Шановні колеги, сьогодні і під час ефірів лунає багато думок, що треба було робити інакше. У вас є шанс. Хто готовий взяти відповідальність за те, що за кілька місяців курс не злетить до 30 гривень за долар? Підніміть руку. Хто потім візьме на себе відповідальність? Жодної руки.

Друзі, відповідальність буде на табло наших обмінників, відповідальність буде, коли гроші перетворюватимуться на папірці, відповідальність буде, коли в обмінниках не встигатимуть змінювати табличку, відповідальність буде тоді, коли ви, як сьогодні, в унісон натиснете зелені кнопки, а потім призначите сто відсотково свого Голову Національного банку і понесете повну відповідальність за те, що відбуватиметься з економікою.

Якове Васильовичу, дякую вам за вашу роботу (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Приходько Борис Вікторович.

ПРИХОДЬКО Б.В. Депутатська група «Довіра». Оцінюючи діяльність Якова Васильовича на посаді Голови Національного банку України за фактично трирічний період, варто зазначити таке. Давайте почнемо з позитивного.

Перше – таргетування інфляції. Справді, за останні три роки рівень інфляції знизився порівняно з 10 відсотками. За перше півріччя 2020 року очікуване значення – приблизно 2 відсотки. Це великий плюс.

Друге – запобігання знеціненню національної валюти. Коли Яків Васильович прийшов у березні 2018 року, курс був вище 27 гривень. На кінець червня він був трохи нижчим, у зв'язку з очікуваною відставкою – знову трохи вищий за 27 гривень.

Третє – налагодження співпраці з Міжнародним валютним фондом. Хоча обіцяних коштів за попередньою програмою співпраці з МВФ ми не отримали, але кілька тижнів тому отримали 2,1 мільярда гривень у рамках нової програми співпраці, що дало можливість забезпечити повну макроекономічну стабільність в Україні в цей період. На цьому позитив майже закінчується.

Негативу значно більше, але це не особиста заслуга Якова Васильовича, а загалом команди, яка працює в Національному банку.

Перше – утримання високої облікової ставки. Ми всі знаємо, що лише віднедавна вона становить 6 відсотків, проте відповідні рішення були запізнілими і час для забезпечення економіки дешевим кредитним ресурсом було втрачено.

Друге – суттєве зниження рівня кредитування економіки. Я хочу звернути вашу увагу на те, що через високу облікову ставку НБУ комерційні банки перестали кредитувати реальний сектор економіки. Замість цього вони вкладали кошти в облігації внутрішньої державної позики. Наслідком такої політики НБУ стало суттєве, в рази, зниження кредитування економіки. Частка кредитів в економіці знизилася до рівня майже 20 відсотків ВВП, що є неприйнятним.

Третє – незрозуміла політика на ринку державних цінних паперів. Ви всі знаєте, що в 2019 році спостерігався суттєвий приріст спекулятивного капіталу, який заводився до купівлі ОВДП. Однією з таких причин був високий рівень процентних ставок в Україні, а також пасивність НБУ на даному ринку.

Резюмую: варто подякувати Якову Васильовичу за його діяльність та виконану роботу на посаді Голови НБУ. Щось вдалося, щось ні. Дякую вам за мужній вчинок, і сподіваємося...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наталуха Дмитро Андрійович.

НАТАЛУХА Д.А., голова Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Ви почули у промові, що під час нарад з представниками парламенту, уряду, Офісу Президента були неодноразові заклики встановити курс, вигідний для експортерів, залити грошима економіку, забезпечити економічне зростання всупереч низькій інфляції. Це позиціонується як частина політичного тиску.

Попри всю повагу, питання встановлення курсу валют для експортерів – це питання того, наскільки експортерам важко в умовах падіння промисловості, спричиненої надзвичайним патологічним укріпленням національної валюти. Заливання економіки грішми – це питання патологічної стерилізації національної валюти, яке призвело до того, що в реальному секторі економіки просто відсутні гроші. Питання забезпечення економічного зростання – це питання таргетування інфляції, яке не дає можливості забезпечити економічне зростання за надзвичайно високої облікової ставки Національного банку.

Я хочу нагадати, що до квітня цього року (стверджую це офіційно) Національний банк тримав одну з найвищих облікових ставок у світі. Лише криза, слава Богу, спонукала Національний банк знизити облікову ставку. Вони радіють низькій інфляції – 1,7 відсотка. Як досягти низького рівня інфляції? Правильно, надзвичайно високою обліковою ставкою. Яким чином низька інфляція допомагає стимулюванню економіки, якщо грошей немає? Немає грошей через те, що був введений, як сказали колеги, спекулятивний капітал. Цей спекулятивний капітал призвів самі знаєте до чого.

Шановні друзі, у мене дуже просте прохання: давайте відрізняти тверезі, здорові дебати на тему адекватності монетарної політики від політичного тиску. Це принципово різні речі. Єдине, що вимагалось від Голови Нацбанку, це прийти до залу Верховної Ради, щоб відзвітувати відповідно до чинного законодавства. Це не є чимось екстраординарним. Відвідувати наради з Президентом, представниками Кабінету Міністрів і Верховної Ради – це не є чимось екстраординарним. Брати участь у засіданнях профільного комітету – це не є чимось екстраординарним.

Шановний Нацбанк, треба мати Бога в животі і відповідати не лише за свої дії, а й за свої слова. Використовуючи словосполучення «політичний тиск», ви маєте розуміти, яким чином це може бути сприйнято, і нести безпосередню відповідальність за таку маніпуляцію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Порошенко Петро Олексійович.

ПОРОШЕНКО П.О., член Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України з Європейським Союзом (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний пане Голово! Дорогий Якове Васильовичу! Уявити собі не можна, що за виконання своєї конституційної функції, вийшовши на рекордний за 28 років незалежності рівень інфляції, будуть звільняти Голову Національного банку.

Інфляція – це податок, уникнути якого неможливо. На відміну від вас, його сплачують всі, страждають від нього бідні, а збагачуються олігархи (*Оплески*). На сьогодні 28 мільярдів доларів золотовалютних запасів теж закидають Національному банку. Тиск, який відбувся, це не тиск, це цькування. Цькування, організоване паном Коломойським, його фракцією і групами, які знаходяться в цій Верховній Раді (*Шум у залі*). Навіщо вони це роблять? Бо коли державі нібито були потрібні гроші, вони прийняли відповідний закон, який підписами зобов'язали керівництво держави провести, надавши Національному банку повноваження, а зараз, намагаючись обдурити міжнародних партнерів, хочуть змінити керівництво Національного банку.

Друзі, такої поведінки наперсточників наші партнери точно не приймуть. Пан Янукович при Голові Нацбанку Арбузові одного разу вже таке проводив. Коли ніхто в світі більше не давав Україні грошей, куди він побіг? До Москви. Чим це закінчилося для країни, всі добре знають. Ми точно не маємо допустити повторення цього сценарію.

Я хочу подякувати блискучій команді Національного банку України. Наголошую: коли вони прийшли, в країні гроші не ходили, банки були зупинені, тому що власники розікрали кошти (*Шум у залі*). Я впевнений, що це перша криза, коли ефективно функціонує банківська система, збережено курс, низький рівень інфляції. Це перша криза, що демонструє стійкість і стабільність. І чим це закінчилося? Тиском і цькуванням Нацбанку. Єврооблігації на 1 мільярд

750 мільйонів доларів, які були позавчора підписані, інвестори відкликали (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, запишіться на виступи. Ще два виступи.

Шахов Сергій Володимирович (*Шум у залі*). Сергію Володимировичу, ви будете виступати?

ШАХОВ С.В. Луганщина, депутатська група «Довіра». Шановні колеги, безумовно, як сказав Борис Приходько, було зроблено багато доброго, але було зроблено і багато поганого. Багато що залежить від цього залу, від Кабінету Міністрів, а не лише від Голови Національного банку України. Я не раз казав, що всі ми повинні об'єднатися і завершити курс МВФ у нашій державі. Треба шукати всередині держави, а не зовні бігати і стояти на колінах, просячи в когось грошей під шалені відсотки, закладати душі людей, перетворювати їх на рабів. Я не раз казав, що девальвація гривні на рівні 300 відсотків – це злочин, пограбування людей на останні гроші, навіть на ті, що лежали на труну в бабусі.

Це приблизно 100 мільярдів доларів. Люди голодують, вони не думають, як побігти до кантора купувати долари, бо немає за що. Про що ми говоримо взагалі – про завищення чи зниження курсу долара, коли шахтарям немає чого їсти? Коли вчителі, лікарі стоять під Кабміном і просять підвищення заробітної плати або дати можливість нормально існувати в Україні. Ми найбагатша держава у світі та Європі – у нас 25 відсотків чорноземів.

Ми говоримо про Національний банк, який повинен не просто виконувати свої функції, а працювати заради українського народу. Колеги казали також про те, що треба думати, кого призначати на цю посаду, чи не стане гіршою ситуація в країні. Долар злетів уже на 12 відсотків. Головне, щоб знову не було девальвації, щоб ніхто не грався на курсі, не грабував державу. Треба здійснити аудит усієї банківської системи, яка розвалилася за шість років війни. Буквально знищили всі банки, а їх було більше ста. Кудись поділися гроші вкладників, які не можуть ні до кого достукатися – ні до народних депутатів, ні до чиновників, ні до Кабміну. Є люди, які не повернули грошей і втратили майно.

До мене під стінами парламенту звернулися люди, які купували квартири за долари, а віддавати треба гривнями. Курс долара зріс на 300 відсотків. Чим людям віддавати гроші? Приїжджають колектори вибивати гроші, викидають людей з домівок.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, останній виступ.

Бондар Віктор Васильович. Після цього переходимо до голосування. Запросіть, будь ласка, народних депутатів до залу.

БОНДАР В.В. Шановні колеги! Сьогодні Яків Васильович скаржився, що на нього останнім часом чинився політичний тиск. Якби керівництво Нацбанку

ще півроку так себе поводи́ло, то був би не лише політичний тиск. Я думаю, що громадяни України, підприємці, промисловці, бізнесмени прийшли б винести вас з кабінетів, а не тиснути. Ви маєте радіти, що вчасно прийняли це рішення. Поясню чому.

Кілька фракцій захищають сьогодні Голову і керівництво Нацбанку. Чому захищають? Бо шість років разом грабували країну, економіку, банківський сектор. Бо шість років заробляли на облігаціях, на тому, що видавали рефінансування самі собі, своїм банкам, і скуповували державні позики, що разом з іноземцями, які є фінансовими спекулянтами, заробили 11,3 мільярда доларів лише за останні роки на відсотках з держави Україна. Це практично та сума так званих кредитів, які ви разом з урядами, колишньою владою залучили в Україну. Вони разом з вами грабували промисловість, бізнес.

Подивіться, як люди отримують кредити, стоячи на колінах перед банками, бо ви створили такі умови: щоб отримати кредит під 20 відсотків, треба прийти і покласти кіпи паперів. Ніде в Європі та світі немає таких відсотків. Чим треба займатися, щоб відпрацювати ці кредити? Зброя, наркотики чи ще щось? Нормальне виробництво не вистає.

Це ви розікрали державні банки разом з Фондом гарантування вкладів фізичних осіб. У ліквідованих банків забрано активів на 500 мільярдів, продано менше, ніж за 100 мільярдів. Що таке 500 мільярдів активів? Кожен банк брав під заставу активи щонайменше у два рази дешевше від вартості кредиту. Це означає, що активів було майже на 1,5 трильйона гривень, а продали за 100 мільярдів. Це грабунок, бо це неповернуті вклади, неповернуті фінанси в банківський сектор. І таких питань дуже багато.

Де «Доступні кредити 5-7-9%», ініційовані Президентом? Де ці відсотки? Десятки тисяч бізнесменів, підприємців ходили в банки, збирали папери, а їм по очах тими паперами водили і казали: приходьте пізніше. Де іноземні банки в Україні? Жоден великий іноземний банк не хоче приходити в цей банківський сектор, бо ті правила, які ви разом з вашою командою, командою Гонтаревої, запровадили останніми роками, призвели до того, що жоден потужний іноземний банк не хоче сюди йти, навіть банківський кіоск відкрити, щоб давати дешеві кредити на будівництво житла для людей, на промисловість під 1,2 відсотка річних на 15, 20, 30 років, як це робиться в Європі. Яка банківська система? Кому подобається цей банківський сектор? Кому подобається ця діяльність? Я думаю, що відповідь ви зараз побачите.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до прийняття... Ні, виступів з процедури не передбачено. Підготуйтеся, будь ласка, до голосування. Готові голосувати?

Відповідно до статті 85 Конституції України, статті 207 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про звільнення Смолія Я.В. з посади Голови Національного

банку України» ([№ 3772](#)) у цілому. Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 286.

Рішення прийнято.

Дякую, шановні колеги. Дякую, Якове Васильовичу.

Покажіть по фракціях і групах.

Шановні колеги, на ваш розгляд пропонується проект Постанови «Про звільнення Терентьєва Ю.О. з посади Голови Антимонопольного комітету України» ([№ 3784](#)). Відповідно до пункту 12 частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить звільнення з посади Голови Антимонопольного комітету України. Голова Антимонопольного комітету України Терентьєв Юрій Олександрович 1 липня 2020 року написав відповідну заяву на ім'я Голови Верховної Ради та Верховної Ради України.

Пропонується така процедура розгляду питання: виступ представника профільного комітету – до 3 хвилин; виступи представників депутатських фракцій і груп – до 21 хвилини. Після цього переходимо до прийняття рішення. Немає зауважень?

До слова запрошується Дмитро Андрійович Наталуха.

НАТАЛУХА Д.А. Шановний Дмитре Олександровичу! Шановні колеги! Я дуже швидко: 2 липня 2020 року відповідно до доручення Голови Верховної Ради України щодо невідкладного розгляду кадрових питань, зокрема, відповідної заяви Голови Антимонопольного комітету України про його відставку та подання Верховній Раді України відповідних пропозицій комітет розглянув заяву. На підставі заяви комітет прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 12 частини першої статті 85 Конституції України звільнити Терентьєва Юрія Олександровича з посади Голови Антимонопольного комітету України за власним бажанням у зв'язку з поданою ним заявою.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова запрошується Голова Антимонопольного комітету України Юрій Олександрович Терентьєв. Будь ласка.

Шановні колеги, переходимо до виступів від депутатських фракцій і груп. Прошу записатися.

Народний депутат Шахов Сергій Володимирович, депутатська група «Довіра».

ШАХОВ С.В. Депутатська група «Довіра». Шановні колеги, в нас є три запитання. Ми будемо голосувати за відставку голови Антимонопольного комітету України.

Перше – щодо COVID-19. Треба розібратися, хто завозив маски, костюми, захисні матеріали. Ми жодного разу цього не почули.

Друге. Я неодноразово звертався щодо зовнішньої електроенергії, яка коштує втричі дорожче, ніж для використання в соціумі. Скажіть, будь ласка, чому там 90 копійок, а зовнішня – 2,62 гривні?

Третє. Знову про вугільну галузь. Скажіть, будь ласка, чому вугілля завозиться з Африки, Росії, Білорусі? Хто контролює цей процес у вугільній галузі? Чому Антимонопольний комітет мовчав?

Група «Довіра» підтримує відставку Голови Антимонопольного комітету України (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Железняк Ярослав Іванович, фракція політичної партії «Голос».

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Шановні колеги! Звичайно, ми маємо багато питань до Антимонопольного комітету, тому що це саме та інституція, яка повинна руйнувати монополію. Це саме та інституція, від якої залежить, за якими тарифами будуть сплачувати наші громадяни комунальні послуги, за якими цінами вони заправлятимуть свої авто. Це саме та інституція, від якої залежить, які ціни будуть на продукти в наших крамницях. Але йдеться не про Голову Антимонопольного комітету, а про інституцію як незалежний орган.

У середу Голова Антимонопольного комітету після розмови з паном Президентом пише заяву. Це те ж саме, що політична відповідальність і політичний тиск. Наступного дня він відкликає свою заяву, а комітет все одно розглядає подання. Це те ж саме, що ми називаємо політичним тиском. Сьогодні він уже відкликає свою заяву про відкликання. Це свідчить, що в державному управлінні цієї країни щось не так.

Фракція «Голос» має багато запитань щодо антимонопольної політики, формування законодавства, публічних закупівель, розгляду дуже резонансних справ щодо монополій, які, на жаль, існують і лише збільшуються у нашій країні. Сьогоднішнє голосування стосуватиметься не Голови Антимонопольного комітету, а того, чи можемо ми дозволити Офісу Президента, деяким політикам продовжувати впливати на незалежні органи. Якщо так, то подальші дії щодо існування монополій, завищення тарифів, цін на продукти будуть повністю на відповідальності цих політиків, і вже наступного дня ви можете спитати з них. Якщо ні, то ми не зможемо підтримати цю відставку, незважаючи на таку кількість заяв про кликання і відкликання. Спочатку ми повинні розібратися, як і стосовно Голови Національного банку, хто чинив тиск, з якої причини, за яких інтересів. І найголовніше, що ми повинні зробити все для того, щоб в Україні

нарешті нормально запрацював Антимонопольний комітет. Лише за цих умов ми зможемо підтримувати такі рішення.

Сьогодні фракція «Голос» не голосуватиме за цю відставку і закликає колег зважати на причини. А причина дуже проста – політичний тиск на незалежні органи та інституції.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Кучеренку Олексію Юрійовичу, фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую, пане Голово. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, ми обрані громадянами України, тому якщо давати оцінку роботі Антимонопольного комітету, бажано було б вийти на вулиці Києва, Житомира чи Львова і запитати, що люди думають про боротьбу з монополіями. Думаю, ми отримали б найбільш фахову й реальну оцінку. Впевнений, нам треба спиратися на думки людей.

Як людина, яка давно опікується боротьбою з монополіям у житлово-комунальній сфері та енергетиці, можу сказати одне: я абсолютно незадоволений тим, що сьогодні відбувається. Моя оцінка діяльності Антимонопольного комітету незадовільна, але тут ідеться навіть не про це.

Перше. Ми досі не розуміємо, було б добре, пане Голово, щоб ви прояснили (пане Дмитре!) ситуацію: чи є заява про відкликання. Не чує. Дмитре Олександровичу, скажіть, є заява про відкликання чи немає. Я не розумію цієї позиції, я знаю напевне лише одне: очолювати антимонопольний орган в Україні має людина, вибачте, з яйцями, з жорсткою волею, яка розуміє, що це боротьба, що це війна. Питання щодо заяв для мене особисто незрозуміле.

Друге. Шановні друзі, ситуація з незалежними регуляторними органами – це міф. Не можна працювати в державі і бути незалежним. Це сприймається абсолютно неправильно. Тому наше з вами завдання – не просто дати якусь міфічну незалежність цьому органу, не в цьому панацея. Нам треба гарантувати будь-якій особі – Терентьєву, якщо він залишиться на посаді, або комусь іншому, і всім уповноваженим державним особам Антимонопольного комітету гарантії, що ні Президент України, ні народні депутати, ні уряд, ні олігархи не втручатимуться в їхню роботу, не здійснюватимуть тиск.

Найголовніше принципове питання: чи Президент України, справді, зробив усе можливе, щоб забезпечити роботу цього незалежного органу та інших регуляторів. Саме тому, приймаючи такі рішення щодо кадрової політики, треба зважати на головне питання – які причини заяви Голови Антимонопольного комітету про звільнення, що за цим стоїть. Якщо ми не дамо відповіді на це запитання, то не зможемо прийняти фахового рішення.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексію Юрійовичу, інформую вас. Станом на сьогодні в парламенті залишається лише перша заява про відставку.

Колтунович Олександр Сергійович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую. Шановна президіє! Шановні народні депутати! Шановні виборці і слухачі! Сьогодні було б украй важливим заслухати звіт Голови Антимонопольного комітету про його діяльність з 2015 року. Що це за період для нас? Це період, коли в нас відбулося найбільше зростання цін на деякі товари і послуги.

Для прикладу. Ціна на газ за період перебування на посаді Голови Антимонопольного комітету зросла в 9,5 разу, тарифи на опалення – в 11,3 разу, на холодну й гарячу воду – в 5,5-6 разів. Де був Антимонопольний комітет, чому він не вплинув на природні монополії, які існують в Україні?

Ще один дуже важливий момент і те, про що вже говорять безпосередньо колишні працівники Антимонопольного комітету. На сьогодні фактично зруйновано інститут Антимонопольного комітету, тому він і не працює, «вимиті» найбільш фахові професійні кадри, фактично немає кому здійснювати реальну антимонопольну політику.

Ще один дуже важливий момент. Україна потребує модернізації антимонопольного законодавства, нам треба впроваджувати кращу міжнародну практику з демонополізації та деолігархізації, подолання монополії й фактично розпорошення, розподілення існуючих монополій, які зловживають.

Щодо енергетичного комплексу. Ми бачимо фактично повний цикл виробництва електроенергії: теплові електростанції – видобування шахт – обленерго. Наслідком цього є зростання тарифів на електроенергію, зокрема, у промисловості, що в подальшому відображається на інфляції.

Тепер щодо інфляції. Під час розгляду питання стосовно Голови Національного банку багато хто казав, що нам вдалося подолати інфляцію. Я з усією відповідальністю можу запевнити, що в країні має бути не інфляція, а дефляція, тобто фактичне зниження цін на товари і послуги. Для прикладу: якщо знижується ціна імпортного газу втричі, логічно, що має знизитися й ціна на газ всередині країни. Дефляція має бути! Про яку інфляцію і номінальне підвищення тарифів, наприклад, на комунальні послуги може бути мова? Так само з нафтопродуктами. Суттєво зменшується ціна на нафтопродукти, і як наслідок – на бензин та інші пально-мастильні матеріали. Має бути не мінімальне підвищення цін, а суттєве зниження. Ось чому навіть мінімальна інфляція є злочинною замість того, щоб була дефляція.

Будемо голосувати за відставку Голови Антимонопольного комітету, але повторюю: потрібно нове антимонопольне законодавство щодо деолігархізації.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Качура Олександр Анатолійович.

КАЧУРА О.А. Фракція «Слуга народу». Ви бачите: як Юрія Терентьєва немає в цьому залі, так само в країні немає Антимонопольного комітету. Це відчувають абсолютно всі українці. Що відбувалося останнім часом і чому я особисто голосуватиму за відставку Терентьєва? Пам'ятаєте, як у пік пандемії коронавірусу аптечні спекулянти змовлялися, що маски коштуватимуть 2,5 тисячі гривень за пачку, тоді як пенсії в країні 1600-1700 гривень? Тоді Антимонопольний комітет приймав рішення щодо операторів телебачення і ІТ-компаній, бо вважав, що на той час найбільшою проблемою була змова окремих ІТ-компаній. Коли під час пандемії COVID-19 величезні торговельні центри, супермаркети підвищували ціни на продукти харчування, він переймався тим, щоб компанії з будівництва доріг отримали потрібні тендери, а не ті компанії, які, справді, їх виграли, позбавляючи права на здійснення господарської діяльності.

Питання тютюнових виробників – це окреме питання, тому що протягом останнього року Антимонопольний комітет встановив картельну змову між величезними тютюновими компаніями, а це втрати майже 6,5 мільярда до бюджету. Ми запитуємо: де соціальні гарантії, де пенсії? Нам кредити потрібні з Міжнародного валютного фонду? Антимонопольний комітет міг би лише за місяць, подавши в суд на тютюнових монополістів, визнавши картельну змову, дати до бюджету щонайменше 8 мільярдів гривень.

Це робота Антимонопольного комітету? Це робота монопольного комітету, тому що за часів Терентьєва Антимонопольний комітет перетворився на монопольний. Нам не потрібен такий керівник абсолютно бездіяльного органу, який не може нічого зробити з монополістами, міжнародними корпораціями, що не сплачують жодних податків. Я подивився, скільки сплачують тютюнові компанії. Одна з них, яка виводить більше мільярда доларів на рік, сплачує 200 тисяч гривень. Кав'ярня біля станції метро сплачує в рік більше 200 тисяч гривень.

Що відбувається? Що робив цей керівник? Де його звіт? Де керівник Антимонопольного комітету? Чому він не з'явився на засідання Верховної Ради? За таку неповагу до парламентаризму, за сльози людей, які переплачували за товари першої необхідності, голосуємо зеленою кнопкою. До побачення, пане Терентьєв, якщо ви дивитеся нас по телевізору, бо не змогли прийти до парламенту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Яценко Антон Володимирович.

ЯЦЕНКО А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (одномандатний виборчий округ № 200, Черкаська область, самовисуванець). Шановні колеги, висловлюючи свою думку як депутат-мажоритарник, хочу сказати, з чим я зіткнувся на окрузі. Йдеться про молоко, яке в селян скуповують дешевше за воду, але Антимонопольний комітет (ось у мене ціла папка документів) не зробив жодних кроків.

У Черкаській області пан Терентьев призначав своїх незрозумілих знайомих, наприклад, жінку, з якою навчався чи ще щось робив, але вона працювала лише за принципом «свій-чужий» і «обилечивание бизнеса».

Коли п'ять років тому його призначали на посаду, він не з'явився у Верховній Раді, старожили в залі це пам'ятають. Сьогодні він також не прийшов, бо впевнений, що в нього все буде добре, і плювати він хотів на Верховну Раду, на український народ, на селян. Я закликаю всіх дати голоси за його відставку, і це буде, як кажуть, залік за кармою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до голосування. Запросіть народних депутатів до залу, будь ласка. Шановні керівники фракцій! Кажуть, що можемо. Я ж тільки за. Усі бажаючі прийшли? Добре. Можемо голосувати? (*Шум у залі*). Що, Несторе Івановичу? Вас погано чути. Підтримуєте пропозицію. Дякую.

Відповідно до статті 85 Конституції України ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про звільнення Терентьева Ю.О. з посади Голови Антимонопольного комітету України» ([№ 3784](#)) у цілому. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 226.

Рішення прийнято (*Шум у залі*). Постанову прийнято.

У когось додалося сивого волосся.

Покажіть по фракціях і групах (*Шум у залі*).

«Слуга народу» – 183, «Опозиційна платформа – За життя» – 23, «Європейська солідарність» – 0, «Батьківщина» – 0, «Партія «За майбутнє» – 6, «Голос» – 0, «Довіра» – 10, позафракційні – 4.

Наступне питання порядку денного – проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань організації освітнього процесу в сфері охорони здоров'я» ([№ 3671](#)). Треба включити це питання до порядку денного сесії. Будь ласка, займіть свої місця. Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 257.

Рішення прийнято.

Пропонується розглянути це питання за скороченою процедурою. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 227.

Рішення прийнято.

Потрібне обговорення? Чи можемо... (*Шум у залі*). А можна, щоб лише «Європейська солідарність» виступила, і ми проголосуємо? Немає заперечень?

Зінкевич Яна Вадимівна, «Європейська солідарність», 2 хвилини.

ЗІНКЕВИЧ Я.В. Прийняття законопроекту дасть можливість покращити освітній процес у сфері охорони здоров'я шляхом реалізації права на надання медичної допомоги науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти, які відповідають кваліфікаційним характеристикам, та реалізації права на участь у наданні медичної допомоги лікарями-інтернами.

Цей законопроект надзвичайно важливий і потребує невідкладного прийняття у зв'язку з епідемією коронавірусу та великою кількістю хворих серед медичного персоналу. Ми будемо підтримувати прийняття законопроекту за основу і в цілому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, всі готові голосувати? Пропозиція комітету – прийняти за основу та в цілому. Спочатку – за основу, а потім – у цілому.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань організації освітнього процесу в сфері охорони здоров'я» (№ 3671) за основу. Запросить народних депутатів до залу. Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 281.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань організації освітнього процесу в сфері охорони здоров'я» (№ 3671) у цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 285.

Рішення прийнято. Закон прийнято.

Наступне питання – проект Закону «Про реабілітацію осіб з обмеженнями життєдіяльності» ([№ 3668](#)). Нам треба включити це питання до порядку денного сесії. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 297.

Рішення прийнято.

Пропонується розглянути законопроект за скороченою процедурою. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 249.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, без обговорення? (*Шум у залі*). Зінкевич?

Зінкевич. 3 мотивів, 1 хвилина. Будь ласка.

ЗІНКЕВИЧ Я.В. Шановні колеги, на жаль, ми утримаємося від голосування за даний законопроект. Просимо доопрацювати його і вже в подальшому підтримаємо. Законопроект у цілому хороший, але, справді, є багато зауважень ГНЕУ. Я прошу дати авторам можливість доопрацювати його.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Законопроект пропонується прийняти в першому читанні, а до другого доопрацювати (*Шум у залі*). Комітет пропонує прийняти за основу.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про реабілітацію осіб з обмеженнями життєдіяльності» (№ 3668) за основу. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 265.

Рішення прийнято.

Наступне питання порядку денного – проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» ([№ 3664](#)). Пропонується включити це питання до порядку денного сесії. Прошу підтримати на проголосувати.

«За» – 268.

Рішення прийнято.

Пропонується розглянути законопроект за скороченою процедурою. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 252.

Рішення прийнято.

Готові голосувати? (*Шум у залі*). Усі з обговоренням? Запишіться, хто хоче виступити. Запишіться, нехай один виступить (*Шум у залі*). Лозинський виступатиме?

Леся Володимирівна Василенко.

ВАСИЛЕНКО Л.В., член Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Вітаю, колеги. Нарешті уряд виправляє помилку, якої сам припустився, об'єднавши два міністерства і дозволивши енергетиці рейдернути екологію. Наслідки цього рейдерства ми спостерігаємо вже не один місяць. Усі безпрецедентні пожежі на території України, в українських лісах, паводки, що знищують і зносять цілі населені пункти – це результат браку екологічної політики в нашій державі.

Ця помилка має бути виправлена. Нарешті створено міністерство з екологічної політики (Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів), але для того, щоб воно почало працювати, потрібні гроші. Потрібні гроші на екологічні програми, на те, щоб була набрана команда і запрацював штат. Доти, доки це міністерство не працюватиме, ми будемо свідками згубних наслідків браку екологічної політики, будемо спостерігати, як порушується базове право українців

на екологічну безпеку, закріплене в Конституції України. Фракція «Голос» підтримує цей законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іонова Марія Миколаївна.

ІОНОВА М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Олексію Гончаренку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гончаренко Олексій Олексійович.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). «Європейська солідарність». Шановні друзі! Ми з вами бачимо надтермінове питання, його треба обов'язково дуже терміново розглянути на позачерговому засіданні. А що ж це? Річ у тім, що рік тому «слуги народу» і Зеленський начудили, об'єднавши Міністерство енергетики та вугільної промисловості і Міністерство екології та природних ресурсів. Цей дивний гібридний Франкенштейна проіснував якийсь час, доки всім стало зрозуміло, що це абсурд, що так не може бути. Тепер давайте виокремлювати.

Через рік нам треба терміново внести зміни до Державного бюджету, щоб у новому міністерстві з'явилися гроші. Чим ми взагалі займаємося? Який ККД цієї діяльності? Навіщо ви знищували міністерство, яке тепер у таких муках відтворюєте? А я вам хочу нагадати наслідки. За цей рік ми повністю втратили гроші на екологічні програми, ви скоротили їх на 96 відсотків. Ви припинили надавати субвенції на природоохоронні заходи місцевим громадам. А на що вони їх витрачали? На Західній Україні – на боротьбу з паводками, на півночі – на боротьбу з лісовими пожежами. А потім ви кажете: Боже, Боже, у нас паводки. Боже, Боже, у нас лісові пожежі. А що ж ви думали? Ви знищили екологічну галузь, знищили міністерство, а потім до вас дійшло.

Те саме ви зробили всюди. Результат ваших реформ: Генеральну прокуратуру перетворили на Офіс Генерального прокурора, це на це десять разів змінили. Ви можете скільки завгодно змінювати, але «Квартал 95» залишається «Кварталом 95». Как ни садитесь, все в музыканты не годитесь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шкрум Альона Іванівна.

ШКРУМ А.І., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Колеги, 29 серпня минулого року Президент підтримав рішення і запропонував Верховній Раді об'єднати різні міністерства, зокрема Міністерство

екології та природних ресурсів і Міністерство енергетики та вугільної промисловості. Тоді опозиція казала, що такі рішення не запрацюють, тому що, по-перше, буде конфлікт інтересів всередині такого міністерства, а, по-друге, це не відповідає державним інтересам, коли одна політика стане заручником іншої. Вже через три місяці чуємо, що ці рішення не працюють, і треба роз'єднувати: міністерство економіки, міністерство сільського господарства, міністерство енергетики, міністерство екології.

Наведу слова Зеленського, він у січні сказав: у нас було об'єднання деяких міністерств. На початку це було правильне рішення, тому що в нас професійний кадровий голод і невеликий бюджет, але тепер, мені здається, час показав, що деякі міністерства повинні бути розділені.

Колеги, бюджет ви не зекономили, бюджет не змінився ні на гривню. Три місяці міністерства з'єднували, державна служба від цього страждала. Тепер щонайменше місяць ви витратите на те, щоб заново роз'єднувати міністерства і знову встановлювати нові зарплати, посади та фахові історії для державних службовців. Економії не відбулося, а кадровий голод відбувається лише через те, що в нас немає загальної стратегії розвитку країни, і через те, що ви прийняли у вересні закон про перезавантаження влади, відповідно до якого будь-якого фахового державного службовця можна звільнити за політично вмотивованою статтею просто так. Через це відбувається кадровий голод. Для того, щоб розв'язати цю проблему, треба мати стратегію регулювання державної служби та державного управління, а не об'єднувати чи роз'єднувати конкретні міністерства.

Будь ласка, майте стратегічне бачення. Не змінюйте своє стратегічне бачення кожні три місяці, зупиніть свавільні політичні звільнення державних службовців, гарантуйте людям нормальну професійну роботу на державній службі. І тоді, можливо, щось запрацює.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович Олександр Сергійович.

КОЛТУНОВИЧ О.С. Дякую, шановний пане Голово. Я хочу повернутися в історію і нагадати, що наша партія і фракція була проти об'єднання цих міністерств, як і Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. На сьогодні, дякувати Богу, ви дійшли того, що їх треба роз'єднати. Ми вносимо відповідні зміни до Державного бюджету щодо отримувачів коштів, але хочемо наголосити: будьте добрі, зверніть увагу і прислухайтеся до опозиції, що треба все-таки роз'єднати міністерство розвитку економіки, торгівлі і міністерство аграрної політики та продовольства, тому що така важлива галузь, як сільське господарство, повинно мати окремого координатора тих процесів, які нині відбуваються.

Ще один дуже важливий момент, що стосується Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів. На сьогодні важливим є питання екологічної політики і фінансування заходів, що запобігатимуть таким наслідкам, як на Західній

Україні. Просимо насамперед внести зміни до Державного бюджету саме щодо природоохоронних заходів з унеможливлення подібних ситуацій.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яценко Антон Володимирович, потім – Шахов, і переходимо до голосування. Два виступи залишилося.

ЯЦЕНКО А.В. Шановні колеги! Верховна Рада зараз нагадує мені радянських комсомольців, які спочатку створювали труднощі, а потім їх успішно долали. Свого часу, коли об'єднали два міністерства, фактично була зруйнована вся система екології, а тепер ми знову розділяємо, виділяємо на це кошти. На сьогодні в нас залишається 0 гривень 0 копійок на всі екологічні програми. Це так звані програми 1270, 1500, субвенції територіям тощо.

Велике прохання до бюджетного комітету. Комітет з питань екологічної політики та природокористування тричі звертався, щоб поновити ці програми для нормальної роботи міністерства. Земля в нас одна і природа в нас одна. Ми маємо це зрозуміти. Дуже велике прохання підтримати.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шахов Сергій Володимирович.

ШАХОВ С.В. Депутатська група «Довіра», Луганщина. Шановні колеги, доводиться цитувати. Мені, справді, дуже сподобалися слова Антона Яценка, що ми спочатку створюємо проблеми, а потім їх розв'язуємо. Давайте не будемо створювати проблем, а одразу вирішимо всі питання, які стоять на порядку денному в державі. Не треба латати діри. Спочатку всі міністерства об'єднали, а тепер роз'єднують.

Це була й наша пропозиція, депутатської групи «Довіра», що повинно бути міністерство енергетики та міністерство екології. Всі знають, що в державі екологічна та техногенна катастрофа. Люди не можуть працювати без заробітних плат, фінансування. Що, волонтери та громадські діячі повинні возити папір, олівці та ручки? Треба підтримати Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів та звернути увагу на всі міністерства, які не працюють. Хто не працює – гнати мітлою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Шановні колеги, підготуйтеся, будь ласка, до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (№ 3664) за основу. Будь ласка, займіть свої місця і підготуйтеся до

голосування. Після цього – в цілому. Запросіть народних депутатів до залу. Готові голосувати?

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (№ 3664) за основу. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 247.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (№ 3664) у цілому з урахуванням пропозицій комітету та необхідними техніко-юридичними правками. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 238.

Рішення прийнято. Закон прийнято.

Дякую.

Шановні колеги, наступне питання порядку денного, передостаннє, якщо я не помиляюся. Це проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про державну службу» щодо кандидатського резерву» (№ 3491), друге читання. Скажіть, будь ласка, хтось наполягатиме на поправках?

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про державну службу» щодо кандидатського резерву» (№ 3491) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 258.

Рішення прийнято.

Наступне питання – проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» (№ 3658, № 3658-1).

З процедури – Шуфрич. Немає Шуфрича? Добре. Несторе Івановичу, у вас якась процедура... Можна не з трибуни, можна з місця.

ШУФРИЧ Н.І. Шановний головуєчий! Шановні колеги! Під час цього голосування я хочу заявити про конфлікт інтересів у зв'язку з тим, що моїй родині належить частка в компанії, яка займається виробництвом альтернативної електроенергії.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, скажіть, будь ласка, потрібне обговорення? Можемо голосувати? Можемо голосувати.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» ([№ 3658](#)) за основу. Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 268.

Рішення прийнято.

Комітет звернувся з пропозицією скоротити наполовину строки внесення поправок та підготовки законопроекту до другого читання. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 222.

На жаль, рішення не прийнято. Дякую.

Позачергове засідання Верховної Ради України оголошується закритим.

Дякую.